

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

BİLİM VE SANAT MERKEZİ
KURUMSAL İKLİM ÖLÇEĞİ

ARZU ÇAĞLAR

EĞİTİMDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANTALYA, 2024

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
EĞİTİMİ BİLİMLERİ
EĞİTİMDE ÖLÇME DEĞERLENDİRME
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

BİLİM VE SANAT MERKEZİ KURUMSAL İKLİM ÖLÇEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Arzu ÇAĞLAR

Danışman: Prof. Dr. Bayram BIÇAK

Antalya, 2024

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

12/ 01 / 2024

Arzu ÇAĞLAR

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Arzu Çağlar'ın bu çalışması .././2024 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İmza

Başkan : ---

Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Üye : ---

..... Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Üye : ...

..... Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

Üye (Danışman) : Prof. Dr. Bayram BIÇAK

Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN PROJESİNİN ADI: BİLİM VE SANAT MERKEZİ İKLİMİ

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve.....Sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

(Unvan, Ad, SOYAD)

Enstitü Müdürü

Cumhuriyet'imizin 100. yılında...

Merhum Annem Ayşe Yılmaz ve merhum Babam Nazmi Yılmaz'a.

TEŞEKKÜR

Bir öğretmen olarak eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında yüksek lisans yapmamın benim için son derece faydalı bir süreç olacağını bilmekle birlikte girişimde bulunmayı hep ertelemiştim. Bunun ne kadar yanlış bir tutum olduğunu üzülen gözlerle görmüş bulunuyorum. Sonsuz fayda elde ettiğim bu süreçte, yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve tecrübesiyle beni yüreklendiren, sabır ve güler yüzüyle bana hep destek olan çok değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Bayram BIÇAK'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme bölümünden sayın Doç. Dr. Alper Sinan'a ve bölüm hocalarıma,

Araştırmamın veri toplama sürecinde bana destek olan BİLSEM yönetici, öğretmen ve öğrencilerine,

Lisansüstü eğitimime başladığım günden beri anlayışı ve desteği için sevgili eşim

Murat ÇAĞLAR'a

Araştırma süreçlerinde çoğu zaman ihmal ettiğim yavrularım Can ve Alp Tuna'ya, sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

BİLİM VE SANAT MERKEZİ KURUMSAL İKLİM ÖLÇEĞİ

ÇAĞLAR, Arzu

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı,
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bayram Bıçak

Ocak 2024, 110 sayfa

Bu çalışmada Türkiye’de üstün yetenekli çocuklara eğitim veren Bilim ve Sanat Merkezleri’nin kurumsal iklimini belirlemek için ölçme aracı geliştirmek amacıyla yönetici ve öğretmenlerin eğitim ve öğretimin niteliği, içeriği ve işleyişi, öğrenci ve öğretmen seçimi ve okul ortamı; hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin eğitim ve öğretimin niteliği, içeriği ve işleyişi; öğretmen ve okul ortamı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi çalışmanın öğrenciler boyutundaki amacıdır. Ölçeğin yapı geçerliliği için faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Ölçek geliştirmek için betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Ölçek geliştirme çalışmasında Bilim ve Sanat Merkezi’nde (BİLSEM) görev yapan 275 yönetici ve öğretmenden, bu merkezlerde eğitim alan 654 öğrenciden veri toplanmıştır. Ölçek geliştirme çalışmasında uygun ve kartopu örnekleme kullanılarak veri toplanmıştır. Verilerin analizlerinde Microsoft Office Excel, Lisrel 9.1 ve IBM SPSS Statistics 24 paket programı kullanılmıştır. Madde havuzunun oluşturulmasında yönetici, öğretmen ve öğrencilerden oluşan bir grupta yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerden elde edilen görüşler doğrultusunda madde havuzu oluşturulmuştur. Ön örneklem uygulaması ile öğrencilerin maddelerde anlaşılmayan noktalar olup olmadığı tespit edilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ölçek geliştirmede görüş geçerliği için uzmanlardan görüş alınmış, yapı geçerliğini sağlamak için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Güvenirlik çalışmaları kapsamında Cronbach's Alpha hesaplanmıştır. Madde analizi kapsamında madde güçlüğü ve çift serili korelasyon testleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği geliştirilmiştir. Yönetici ve öğretmenlere yönelik Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği I; tek boyut 16 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alpha değeri 0,927’dir. Öğrencilere yönelik Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği II; tek boyut 19 maddeden oluşmaktadır ve Cronbach's Alpha değeri 0,924’dir. Bilim ve Sanat

Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği I ve II geçerli ve güvenilir bir iklim ölçeğidir. Ayrıca çalışmada katılımcıların BİLSEM iklimi düzeylerinin demografik özelliklere göre değişip değişmediğini bulmak için Levene's Testi, Bağımsız Gruplar için t-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA) ve Kruskal Wallis-H testi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, yönetici ve öğretmen katılımcı grubunun BİLSEM iklimi düzeyleri eğitim durumu, BİLSEM'deki kıdem süresi ve ödül değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur. Öğrenci katılımcı grubunun BİLSEM iklimi düzeyleri anne eğitim durumu, BİLSEM'de devam ettiği program ve BİLSEM eğitim süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezi, Okul İklimi, Ölçek

ABSTRACT

SCIENCE AND ART CENTER INSTITUTIONAL CLIMATE SCALE

ÇAĞLAR, Arzu

Master of Arts, Department of Educational Sciences,

Department Assessment and Evaluation in Education

Supervisors: Prof. Dr. Bayram Bıçak

November, 2024, 110 pages

In this study, it is aimed to determine the opinions of administrators and teachers about the quality, content and functioning of education and training, selection of students and teachers, and school environment in order to develop a measurement tool to determine the institutional climate of Science and Art Centres providing education to gifted children in Turkey. In addition, the aim of the study is to determine the opinions of students about the quality, content and functioning of education and training, teachers and school environment. Factor analysis techniques were used for the construct validity of the scale. Descriptive survey method was used to develop the scale. In the scale development study, data were collected from 275 administrators and teachers working in Science and Art Centres (BİLSEM) and 654 students receiving education in these centres. In the scale development study, data were collected using convenience and snowball sampling. Microsoft Office Excel, Lisrel 9.1 and IBM SPSS Statistics 24 package programmes were used for data analysis. In the creation of the item pool, data were collected by using the interview technique through a semi-structured interview form with a group of administrators, teachers and students. The item pool was created in line with the opinions obtained from the data. With the pre-sample application, it was determined whether there were any incomprehensible points in the items and necessary corrections were made. Experts were consulted for opinion validity in scale development, and exploratory and confirmatory factor analyses were conducted to ensure construct validity. Cronbach's Alpha was calculated within the scope of reliability studies. Within the scope of item analysis, item difficulty and two-series correlation tests were applied. As a result of the research, Science and Art Centres Institutional School Climate Scale was developed. Science and Art Centres Institutional School Climate Scale I for administrators and teachers consists of 16 items in one dimension and Cronbach's Alpha value is 0,927. Science and Art Centres Institutional School Climate Scale II for students consists of 19 items in one dimension and Cronbach's Alpha value is 0,924. Science and Art Centres Institutional School Climate Scale I

and II is a valid and reliable climate scale. In addition, Levene's Test, t-Test for Independent Groups, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and Kruskal Wallis-H test were used to find out whether the participants' BILSEM climate levels vary according to demographic characteristics. As a result of the findings, it was found that the BILSEM climate levels of the administrator and teacher participant group showed significant differences according to the educational status, seniority in BILSEM and reward variables. It was found that the BILSEM climate levels of the student participant group showed significant differences according to the variables of mother's education status, the programme attended at BILSEM and the duration of BILSEM education.

Keywords: Science and Art Centre, School Climate, Scale

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
<u>ÖZET</u>	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
<u>SEKİLLER LİSTESİ</u>	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ

<u>1.Problem Durumu</u>	1
<u>1.1. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri</u>	4
<u>1.2. Araştırmanın Önemi</u>	5
<u>1.3. Sayıtlar (Varsayımlar)</u>	6
<u>1.4. Sınırlılıklar</u>	6
<u>1.5. Tanımlar</u>	7

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Üstün Yetenek Kavramı	9
2.2. Özel Yeteneklilerin Bilişsel Özellikleri	10
2.3. Türkiye’de Özel Yeteneklilerinin Tanılaması	10
2.4. Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminin Gerekliliği	11
2.5.Türkiye’de Özel Yeteneklilerin Eğitimi	12
2.6. Bilim ve Sanat Merkezi(BİLSEM)	12
2.7.Özel Yeteneklilerin Öğretmenleri	13
2.7.1. BİLSEM’lere Öğretmen Seçimi	15
2.8. Okul İklimi	16
2.8.1.Okul İklimi Boyutları ve Ölçülmesi	17
2.8.2.Okul İklimi ve BİLSEM	18

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.Araştırma Modeli	19
3.2.Çalışma Grubu	19
3.3.Verilerin Toplanması	23

3.3.1. BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği	23
3.3.1.1. Madde Havuzunun Oluşturulması	24
3.3.1.2. Belirlenen Boyutlara Yönelik Madde Havuzunun Oluşturulması	24
3.4. Maddelerin Yazımı	25
3.4.1. Uzman Görüşüne Sunulması.....	27
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	27
3.5.1. Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği Güvenirlik ve Madde Analizi Çalışmaları.....	28
3.6. Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği BIOI ve BIOII Uygulanma Puanlaması.....	30

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği BIOI ve BIOII İçin Yapılan Geçerlilik Çalışmaları.....	31
4.1.1. BIOI İçin Yapı Geçerliliği	31
4.1.1.1. BIOI İçin Açımlayıcı Faktör Analizi	32
4.1.1.2. BIOI İçin Doğrulayıcı Faktör Analizi	32
4.1.2. BIOI İçin Güvenirlik Çalışması.....	39
4.2.1. BIOII İçin Yapı Geçerliliği Analizi	39
4.2.1.1. BIOII İçin Açımlayıcı Faktör Analizi	39

4.1.1.2.BIOII İçin Doğrulamalı Faktör Analizi	44
4.2.2. BIOII İçin Güvenirlik Çalışması.....	45
4.3. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	45
4.3.1.Katılımcıların BIOI Algılarına İlişkin Bulgular.....	45
4.4. İkinci Alt Probleme İlişkin <u>Bulgular</u>	45
4.4.1.Yönetici ve Öğretmenlerin Kıdem Değişkinine İlişkin BIOI Bulguları.....	46
4.4.2.Yönetici ve Öğretmenlerin Yaş Değişkinine İlişkin BIOI Bulguları.....	47
4.4.3.Yönetici ve Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkinine İlişkin BIOI Bulguları.....	49
4.4.4.Yönetici ve Öğretmenlerin Eğitim Durumu Kıdem Değişkinine İlişkin BIOI B....	50
4.4.5.Yönetici ve Öğretmenlerin BİLSEM Kıdemi Değişkinine İlişkin BIOI Bulguları..	51
4.4.6.Yönetici ve Öğretmenlerin Ödül Değişkinine İlişkin BIOI Bulguları.....	53
4.5. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	54
4.6.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	55
4.6.1.Öğrencilerin Cinsiyet Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	55
4.6.2. Öğrencilerin Yaş Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	52
4.6.3. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	58
4.6.4. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	59
4.6.5. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	60
4.6.6. Öğrencilerin Aile Geliri Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	62
4.6.7. Öğrencilerin Okuduğu Kitap Sayısı Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	63

4.6.8. Öğrencilerin BİLSEM Eğitim Süresi Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	64
4.6.8. Öğrencilerin BİLSEM Programı Değişkinine İlişkin BIOII Bulguları.....	66

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

<u>5.1. Sonuç ve Tartışma</u>	68
5.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	72
5.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	72
5.1.2.1. Kıdem Değişkenine Ait Sonuçlar.....	72
5.1.2.2. Yaş Değişkenine Ait Sonuçlar.....	73
5.1.2.3. Cinsiyet Değişkenine Ait Sonuçlar.....	73
5.1.2.4. Eğitim Durumu Değişkenine Ait Sonuçlar.....	73
5.1.2.5. BİLSEM Kıdem Değişkenine Ait Sonuçlar.....	73
5.1.2.6. Ödül Değişkenine Ait Sonuçlar.....	74
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	74
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar.....	74
5.1.4.1. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkinine Ait Sonuçlar.....	74
4.6.2. Öğrencilerin Yaş Değişkinine Ait Sonuçlar.....	75
4.6.3. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkinine Ait Sonuçlar	75

4.6.4. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Ait Sonuçlar	75
4.6.5. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Ait Sonuçlar	75
4.6.6. Öğrencilerin Aile Geliri Değişkenine Ait Sonuçlar	76
4.6.7. Öğrencilerin Yılda Okuduğu Kitap Sayısı Değişkenine Ait Sonuçlar	76
4.6.8. Öğrencilerin BİLSEM'de Eğitim Süresi Değişkenine Ait Sonuçlar	76
4.6.9. Öğrencilerin BİLSEM'de Devam Ettiği Program Değişkenine Ait Sonuçlar	76
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Ait Sonuçlar	77
5.1.6. Altıncı Alt Probleme Ait Sonuçlar	77
<u>5.2. Öneriler</u>	78
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Geliştirilmiş Öneriler	79
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Geliştirilmiş Öneriler	79
<u>KAYNAKÇA</u>	80
<u>ÖZGEÇMİŞ</u>	87
<u>EKLER</u>	89
<u>Ek- 1. Çalışmanın Ölçek Geliştirme Aşaması Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulu İzni ...</u>	89
<u>Ek-2. Çalışmanın Ölçek Geliştirme Aşaması Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzni ...</u>	90
<u>Ek-3. Çalışmanın Ölçek Geliştirme Aşaması Yönetici Ve Öğretmen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (1)</u>	91
<u>Ek- 4. Çalışmanın Ölçek Geliştirme Aşaması Yönetici Ve Öğretmen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (2)</u>	92

Ek-5: Bildirim	93
Ek-6: Bilim Ve Sanat Merkezi Kurumsal Kurumsal İklim Ölçeği Uzman Görüş Formu	94
Ek-7: Bilim Ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği BIOI	106
Ek-8: Bilim Ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği BIOII	108
Ek-9: İntihal Raporu	110

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 Yönetici ve Öğretmen Grubunun Demografik Bilgileri	20
Tablo 3.2. Öğrencilerin Demografik Bilgileri	21
Tablo 3.3. Yönetici ve Öğretmen Ölçeğinin Madde Havuzundaki Deneme Maddelerinin Dağılımı.....	24
Tablo 3.4. Öğrenci Ölçeğinin Madde Havuzundaki Deneme Maddelerinin Dağılımı	24
Tablo 3.5. DFA Uyum Değerleri	28
Tablo 3.6. Madde Ayırt Edicilik Referansları ve Madde Seçme Kararları Tablosu	29
Tablo 3.7. BIO Uygulama Sonuçlarının Değerlendirmesi Tablosu.....	30
Tablo 4.1. Yönetici ve Öğretmen Grubunun BIOI Ölçeğinin Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları.	33

Tablo 4.2. BIOI'e Ait Maddelerin Faktör Yükleri ve Madde Toplam Korelasyonları.	34
Tablo 4.3. BIOI Madde Ortalaması ve Standart Sapması.....	35
Tablo 4.4. BIOI 'nin AFA Uygulaması Sonrası Toplam Açıklanan Varyans Tablosu.....	36
Tablo 4.5. BIOII 'in KMO ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları.	39
Tablo 4.6 BIOII 'e Ait Maddelerin Faktör Yükleri ve Madde Toplam Korelasyonları.	41
Tablo 4.7. BIOII Madde Ortalaması ve Standart Sapması.	42
Tablo 4.8. BIOII 'nin AFA Uygulaması Sonrası Toplam Açıklanan Varyans Tablosu.....	43
Tablo 4. 9. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Toplam Puana Ait İstatistikler.....	45
Tablo 4.10. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Kıdeme Göre Analiz Sonuçları..	46
Tablo 4.11. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Kıdeme Göre Analiz Sonuçları..	47
Tablo 4. 12. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları.. ...	48
Tablo 4.13. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları..	48
Tablo 4.14. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları	48
Tablo 4.15. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları.	50
Tablo 4.16. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Analiz Sonuçları.....	51
Tablo 4.17. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Analiz	

Sonuçları.....	51
Tablo 4.18. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin BİLSEM Kıdeme Göre Analiz Sonuçları	52
Tablo 4.19. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin BİLSEM Kıdeme Göre Analiz Sonuçları.....	52
Tablo 4.20. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Ödüle Göre Analiz Sonuçları ...	53
Tablo 4.21. Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Ödüle Göre Analiz Sonuçları ...	54
Tablo 4.22 Öğrencilerin BIOII Toplam Puan İstatistikleri.....	55
Tablo 4.23. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları.....	55
Tablo 4.24. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları.	56
Tablo 4.25. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları.....	57
Tablo 4.26. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları.....	58
Tablo 4.27. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Analiz Sonuçları.....	58
Tablo 4.28. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Kardeş Sayısına Göre Analiz Sonuçları	59
Tablo 4.29. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Analiz Sonuçları	60
Tablo 4.30. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Analiz Sonuçları	60
Tablo 4.31. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Analiz Sonuçları	61

Tablo 4.32. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Analiz Sonuçları	61
Tablo 4.33. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Aile Geliri Değişkenine Göre Analiz Sonuçları	62
Tablo 4.34. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Aile Geliri Değişkenine Analiz Sonuçları	63
Tablo 4.35. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Yılda Okuduğu Kitap Sayısına Göre Analiz Sonuçları	63
Tablo 4.36. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Yılda Okuduğu Kitap Sayısına Göre KMO Test Sonuçları	64
Tablo 4.37. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin BİLSEM Eğitim Süresi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları	64
Tablo 4.38. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin BİLSEM Eğitim Süresine Değişkenine Göre Analiz Sonuçları	64
Tablo 4.39. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin BİLSEM Programı Değişkenine Göre Varyansların Homojenliği İçin Analiz Sonuçları	65
Tablo 4.40. Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin BİLSEM Programı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları	66

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1 BIOI Yamaç Birikinti Grafiği.	33
Şekil 4.2 Faktör Yüklerine Ait Path Diyagramı	38
Şekil 4.3 BIOII Yamaç Birikinti Grafiği.	40
Şekil 4.4 Faktör Yüklerine Ait Path Diyagramı	44

KISALTMALAR LİSTESİ

BİLSEM : Bilim ve Sanat Merkezi

BIOI : Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği (Yönetici ve Öğretmen)

BIOII : Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği (Öğrenci)

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Bireyin kendisi ve yaşadığı toplum için faydalı faaliyetler geliştirmesine fırsat sunan, potansiyel farklılığını ve üstün özelliklerini fark edip, bireye bu özelliklerini fark ettiren eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin temel işlevlerinden bir tanesidir. Dolayısıyla bireye performansı ve ilgisi doğrultusunda eğitim hakkının verilmesi insan hakları ve anayasaların temel ilkesi olan demokrasi ile sağlanabilir. İnsanların doğuştan getirdikleri farklılıkları uygun tekniklerle tanıyarak doğru yönlendirmelerle iyileştirmenin ortamını sağlanması eğitimin en mühim işlevidir. Eğitimde adaletsizlik söz konusu olduğu durumlarda yüksek farkındalığa sahip yetenekli gençleri umutsuzluğa sürükleyebilir (Hoolingworth, 1942). Erken dönemlerde üstün çocukların tanınması yapılan yeteneklerinin üst düzeye çıkarılması (Baykoç, 2014), onlara uygun eğitim fırsatlarının sağlanması çok önemlidir (Levent, 2011).

Üstün yeteneklilik geniş bir kavramdır ve tanımı birkaç farklı yaşam bileşenindeki nadir görülen yüksek entelektüel yetenektir (Webb ve ark, 2005). Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Derneği üstün yetenekliliğin tanımlamasını “Bir veya daha fazla alanda olağanüstü düzeyde yetenek veya yeterlilik sergilemek” olarak belirtmektedir (National Association for Gifted Children, 2008). ABD Eğitim Bakanlığı tarafında yayınlanan raporda, üstün zekâlı ve yetenekli çocukları altı alandan herhangi birinde yüksek başarı veya potansiyel sergileyen kişiler olarak tanımlamaktadır. Rapor çerçevesinde, üstün zekâlı ve yetenekli çocuklar, mesleki açıdan nitelikli bireyler tarafından olağanüstü yetenekleri ve sıra dışı performans potansiyelleri temel alınarak tanınmaktadır (ABD Eğitim Bakanlığı, 1993, s.26). “Üstün yeteneklilik tipik olarak okulla ilişkilendirilse de, üstün yetenekli bireyler akademik ve akademik olmayan alanlarda da mevcuttur. Alışıla gelen davranış biçimlerinden farklı olarak bu çocuklar entelektüel öğrenme isteği, yüksek motivasyonla harmanlanmış liderlik becerilerine sahip oldukları için sanatsal ve bilimsel alanlarda yüksek düzeyde performans elde etmektedirler. Bireyin sosyal desteği de dâhil olmak üzere onu çevreleyen topluma etkili

bir şekilde katılmasını sağlayan bilgi, beceri ve çeşitli deneyimleri edindiği bir süreçle kazanılır. Üstün zekâlı öğrencilerin entelektüel ve sosyal yeterlilikleri geniş bir potansiyele sahiptir, bu nedenle her iki yeterliliğin aynı kulvarda yer alması için daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyarlar (Berns, 2004). Bu özelliğe sahip kişiler genellikle okulun sağlamadığı eğitim hizmetlerine veya faaliyetlerine gereksinimleri vardır.

Üstün zekâlı öğrencilerin, çeşitli güçlü yanlara sahip olmanın yanı sıra, sosyal yeterliliğe hâkim olma konusunda da zorluk yaşadıkları bilinmektedir (Clikeman, 2007). Üstün yeteneklilere yönelik özel eğitim sınıfları ve özel okulların açılması, uyum sorunu yaşayan çocukların kapsayıcı bir ortamda eğitimine devam edebilecek alternatif eğitim modellerinin oluşturulması yararlı olabilir (Çitil, 2018). Yapılan çalışmalarda üstün zekâlı öğrencilerin okul dönemlerinde en iyi başarıyı gösterdiklerini, ancak büyüdüklerinde sıradan öğrencilerden daha başarılı olmadıklarını bulmuşlardır. Bu nedenle üstün zekâlı olmak başarıyı ve yaşam kalitesini garanti etmez (Clikeman, 2007, s:145).

Üstün yetenekli öğrenciler okul kurallarını ve yöntemleri sorgulayarak ve çalışmalarını herkesten önce bitirerek problemlili bir çocuk durumuna düşebilirler (Davaslıgil ve Zeana, 2004). Bu durum dolayısıyla üstün yeteneklilerin potansiyellerine uygun gereksinimlerinin farklılaştırılmış bir eğitim programıyla eğitilmesi yoluna gidilirse, bu özelliğe sahip öğrencilerin hastalılara yeni tedavi yöntemleri geliştirerek, yeteneklerini sanatsal alanlara da yansıtarak, sadece kendi ülkelerine değil, evrensel kültüre katkı sağlamış olurlar (Clark, 1997).

İyi yapılandırılmış üstün zekâlılar ve yetenekliler eğitimi programlar, bir kültür geliştirme imkânı sunar toplumun entelektüel açıdan en umut verici ve yaratıcı kapasite öğrencileri istisnai bir insan sermayesi kaynağıdır (Heuser, B. L., Wang, K., & Shahid, S. 2017). Ancak bu tür programlar ve protokoller, bu protokollerin altında yatan dünyada özel yetenekli bireylerin tanınması ve yetiştirilmesi konusunda farklı uygulamalar bulunmaktadır. Bilim ve sanat merkezleri (BİLSEM) öğrencilerin var olan potansiyellerini performansa dönüştürebilmelerini amaçlayan; öğrencilerin ilkokuldan lise sona kadar örgün eğitim sonrası devam ettikleri destek eğitim kurumlarıdır (MEB, 2018, s. 150). İlk olarak 1995 yılında Ankara’da açılan ve 2023 yılı itibarıyla 81 ilde yaygınlaşan BİLSEM’lerin sayıları 383’e ulaşmıştır. BİLSEM eğitim modelinde üstün yetenekli çocuklar temel eğitim

ihtiyaçlarını mevcut devam ettikleri okullarında, okul dışı zamanlarda ise tanılanmış benzer arkadaşlarıyla ve alan öğretmenleriyle bilim ve sanat alanlarında çalışmaktadırlar (Baykoç, 2014).

Üstün yetenekli öğrencilere öğretmenin karmaşıklığı ve genel eēitimdeki etkili öğretimle kimi yöntemler örtüşürken, üstün yeteneklilerin öğretimine özēü olabilecek belirli uzmanlık alanları ve becerilerin olması gerekmektedir. Bu tanımlama, üstün yetenekli öğrencilerle çalışan eēitimciler için uzmanlık eēitiminin ve mesleki gelişimin öneminin altını çizmektedir (David, 2011). Farklı özelliklere sahip üstün yetenekli çocukları yetiştiren öğretmenlerin öğrencilerin farklılıklarını anlayıp ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için kişilik, meslek ve öğretmenlik davranışı açısından belirli niteliklere sahip olmaları, olumlu bir felsefi yaklaşım benimsemeleri gerekmektedir (Daēlıoēlu.H.E., Metin,N.,2004). Feldhusen’e (1997) göre öğretmenlerin üstün zekâlı öğrencilerin ğretmeni olmaya hazırlanmalarında yeterlilikler kazanabilmeleri için ğretmen eēitiminin ğretmen özelliklerinden ziyade yeterliliklere, becerilere ve bilgiye odaklanmasının daha verimli olacaēını belirtmiştir. Sak’a (2014) göre üstün yetenekli öğrenciler diēerlerine göre ğretmen tutumlarından daha fazla etkilenebilmektedir. İster genel eēitim sınıfında, ister ayrı bir sınıfta veya okulda olsun, üstün yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin de farklı özelliklere sahip olması beklenir.

Özel yetenekli öğrencilerin gereksinimleri veya üstün yetenekliler eēitim uygulamaları konusunda görev ve sorumlulukların misyon edinildiēi kurumlar olarak BİLSEM’lerin eēitiminde büyük öneme sahip gerek yönetici ve öğretmenlerin, gerekse eēitim aldıkları BİLSEM’lerin fiziki ve iklim koşullarıyla onların gelişimine ve potansiyellerini gerçekleştirebilecekleri uygun koşulların hazırlanması bakımından büyük öneme sahiptir. Eēitim kurumlarının tüm bileşenlerinin örgütsel yapısını oluşturulan iklimi bu büyük projenin verimli ve saēlıklı sonuçlarının elde edilmesi bakımından önemlidir.

Alan yazına genel olarak bakıldıēında BİLSEM’lerin örgüt yapısını oluşturan iklimi deēerlendirmek için Özkan (2009) tarafında “Bilim ve Sanat Merkezlerinin Örgütsel Etkililiēi” öleēi geliştirilmiştir. Araştırmada Türkiye’de üstün yetenekli çocuklara eēitim veren Bilim ve Sanat Merkezlerinin amaç, organizasyon, süreç ve iklim boyutlarında örgütsel etkililiēi; yönetici, ğretmen, veli ve ğrenci boyutlarında etkililik özelliklerine sahip olma düzeylerini belirlemek ve katılımcılara ilişkin deēiřkenlere göre farklılaşıp farklılařmadıēını

tespit etmek amaçlanmıştır. 2008 yılında mevcut BİLSEM sayısı 45 iken bu sayı 2023 yılı itibarıyla 383'e ulaşmıştır. 36 madde BİLSEM'lerin amaçları, 17 madde amaç, 4 madde iklim boyutlarında toplam 57 maddeden oluşmaktadır. Veli anketi 5 madde amaç, 7 örgütlenme, süreç 15 madde, iklim 4 maddeden oluşan 31 maddeden oluşmaktadır. Amaç 6 madde 13 örgütlenme, 17 işleyiş ve 4 iklim 38 maddeden oluşmaktadır. Bir diğer okul iklimini kapsayan çalışma Akkanat (2018) tarafından yapılmıştır. BİLSEM öğrencilerinin fen yetenekleri ile motivasyon, okul iklimi ve ebeveyn-öğretmen akademik katılımları arasındaki ilişki durumunun araştırıldığı çalışmada BİLSEM öğrencilerinin fen yeteneğini açıklayan ve yordayan değişkenler açısından değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışma kapsamında Türkiye'de üstün zekâlı öğrencilerin algıladıkları akademik bağlılık ve okul ikliminin bilimsel yaratıcılık puanları ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Üstün yeteneklilerin okul iklimi üzerine yapılan dünyadaki bazı araştırmalarda, üstün yetenekli ve yüksek başarılı öğrencilerin genel eğitimdeki akranlarına göre genellikle okul iklimi hakkında daha olumlu algılar bildirdiklerini göstermektedir (Shaunessy ve diğ. 2006). Genel olarak, üstün yetenekli öğrencilerin benzersiz ihtiyaçlarını ve yeteneklerini tanıyan destekleyici ve zorlayıcı bir okul iklimi esastır (Shaunessy ve diğ. 2006). Bununla birlikte, Mammadov (2019) üstün yetenekli ortaokul öğrencilerinin okulda karşılaştıkları en yaygın sorunlar arasında can sıkıntısı ve öğretmen etkisizliğinin olduğunu bulmuştur.

Sonuç olarak, üstün yetenekli öğrencilere eğitimde fırsat eşitliği sağlanması, bu öğrencilerin potansiyellerinin ortaya çıkarılması oldukça önemlidir. Bu nedenle, ülkemizde BİLSEM'ler gibi özel eğitim kurumlarının daha da yaygınlaştırılması ve öğretmenlerin nitelikli bir şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, üstün yetenekli öğrencilerin farklı gereksinimleri olduğu için, eğitim programlarının da bu doğrultuda planlanması gerekmektedir. Bu sayede, üstün yetenekli bireylerin potansiyelleri tam anlamıyla gerçekleştirilebilir ve topluma büyük katkılar sağlayabilirler.

1.2 Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri

Çalışma kapsamında Bilim ve Sanat Merkezi'nin (BİLSEM) okul iklimini değerlendirebilecek geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış bir ölçme aracı geliştirmek ve

yönetici, öğretmen ve öğrencilerinin görüşleri doğrultusunda BİLSEM iklimini belirlemek amaçlanmaktadır.

Araştırmada yanıt aranan alt problemler:

1. BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklimine ilişkin algı düzeyleri nedir?
2. BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin BİLSEM iklimi algı düzeylerinin çeşitli değişkenler (kıdem, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, BİLSEM’de hizmet süresi, ödül sayısı) açısından farklılıkları mevcut mudur?
3. BİLSEM öğrencilerinin Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklimine ilişkin algı düzeyleri nedir?
4. BİLSEM öğrencilerinin BİLSEM iklimi algı düzeyleri kimi değişkenler (cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, aile gelir durumu, kitap okuma sıklığı, kardeş sayısı, BİLSEM’e başladığı sınıf düzeyi, BİLSEM’de eğitim süresi, devam ettiği program) açısından farklılıkları mevcut mudur?
5. BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin BİLSEM iklimi algı düzeylerini belirlemeyi amaçlayan BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı mıdır?
6. BİLSEM öğrencilerinin BİLSEM iklimi algı düzeylerini belirlemeyi amaçlayan BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı mıdır?

1.2 Araştırmanın Önemi

Okul İklimi, okul topluluğu ya da okul kültürü benzer ifadeler olarak genellikle birbirlerinin yerine kullanılırlar. Benzer ifadelerdir fakat aynı değildirler. Okul kültürü kavramı ölçülmesi zor normları ve inançları kapsayan antropolojik bir kavramdır (MacNeil ve diğ., 2009). Okul iklimi ise tam tersine grubu oluşturan bireylerin tutum ve davranışlarından oluşan, değerlendirilmesi nispeten daha kolay okul ortamının genel ifadesidir (MacNeil ve diğ., 2009). Hoy (2003) okul iklimini, okuldaki kişilerin genel algılarından gelişen, okuldaki tüm insanları etkileyen, davranışlarına bağlı ve nispeten sabit olan bir özellik olarak

tanımlanmaktadır. Eğitim kurumları olarak okulların benzer nitelik ve amaçları olsa bile her kurumun kendine oluşturan tüm parçalardan oluşturduğu ortak bir iklim vardır. Okulların kendine özgü iklimleri nedeniyle bireyler üzerinde yarattığı etkiler farklılık göstermektedir (Thomas, 1976).

Bu araştırma BİLSEM eğitim, öğretim ve işleyişinin öğrenciler, öğretmen ve yöneticiler tarafından nasıl algılandığı bilgilerinin elde edilmesinin yanı sıra;
Öğrencilerin;

- BİLSEM öğretmenlerine ilişkin görüşleri,
- Merkez ortamına ilişkin gözlem, tecrübe ve beklentileri,

Öğretmen ve Yöneticilerin;

- BİLSEM’e öğrenci, öğretmen ve idareci seçimine ilişkin algıları,
- Merkez ortamına ilişkin gözlem, tecrübe ve beklentileri

başlıklarında elde edilecek bilgilerin BİLSEM iklimi çalışma alanına katkı sağlaması bakımından önemli olacağı kabul edilmektedir.

1.3 Sayıtlar (Varsayımlar)

Katılımcılara ölçeğin uygulaması öncesinde bilgilendirmeler yapılmıştır. BİLSEM ’in kurumsal iklim çerçevesinin belirlenmesi, mevcut yapının geliştirilmesi ve gerekli hallerde iyileştirilmesi için çalışmanın önemi dile getirilmiştir.

- Katılımcıların iklim algılarının “Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği” ne objektif yansıdığı varsayılmıştır.
- Cevapların güvenilir ve içten olduğu varsayılmıştır.
- Örneklemenin evreni temsiliyeti varsayılmıştır.

1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırma

- 1- Bilim ve Sanat Merkezleri,
- 2- 2022-2023 ve 2023-2024 eğitim öğretim yıllarında elde edilen veriler,
- 3- BİLSEM’de görev yapan yöneticiler ve öğretmenler,
- 4- Bu kurumlarda eğitim gören BYF 1, BYF 2, ÖYG 1, ÖYG 2, PROJE 1, PROJE 2, PROJE 3 ve PROJE 4 öğrenci değerlendirmeleri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

- **Bilim ve Sanat Merkezi:** BİLSEM’ler genel zihinsel yetenek, resim ve müzik alanlarında özel yetenekli olarak tanımlanan öğrencilerin var olan potansiyellerini performansa dönüştürebilmelerini amaçlayan; öğrencilerin ilkokuldan lise sona kadar örgün eğitim sonrası devam ettikleri destek eğitim kurumlarıdır (MEB, 2018, 6 s. 150)
- **Okul iklimi:** Freiberg ve Stein (1999) okul iklimini “öğretmen ve öğrencileri okula çeken, okulu sevmeleri ve onun bir parçası olmak istemeleri okulun kalbi ve ruhu” olarak tanımlamışlardır.
- **Üstün Yetenekli Birey:** “Zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarında akranlarına göre üst düzey performansa sahip birey”(MEB, 2009).
- **Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme (BYF):** BİLSEM’lerde üçüncü aşamada yer alan genel zihinsel yetenek alanında tanımlanan ve öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark etmelerini sağlamak amacıyla yürütülen programdır” (MEB, 2020).
- **ÖYG:** “Özel yetenekleri geliştirme programı BİLSEM’lerde dördüncü aşamada yer alan genel zihinsel yetenek alanında tanımlanan, BYF programını tamamlayan öğrenciler ile müzik ve görsel sanatlar yetenek alanında uyum programını

tamamlayan öğrencilerin özel yeteneklerini geliştirmelerini amacıyla yürütülen programdır” (MEB, 2020).

- **PROJE Programı:** “Proje yönetimi ve üretimi programı BİLSEM’lerde son aşamada yer alan ve özel yetenekleri fark ettirme programını tamamlayan ilgi, merak, istek ve yetenekleri doğrultusunda herhangi bir alanda grup içinde ya da bireysel olarak yürütülen programdır” (MEB, 2020).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmada bu bölümde üstün yeteneklilik, özellikleri, tanınması ve eğitimin zorunluluğu, tarihsel süreç, Üstün yeteneklilere yönelik dünyadaki ve Türkiye’deki uygulamalar ve kurumlar hakkında araştırmalar bu bölüm kapsamında yer almaktadır. BİLSEM’lerin kurumsal amaçları, örgütsel yapılanması, eğitim ve öğretim süreci ve kurumsal iklim bilgileri ele alınmıştır.

2.1 Üstün Yetenek Kavramı

Bilim ve Teknoloji Kurulunun 2013 yılında yayınladığı Strateji ve Uygulama Planı’ndan sonra ise “üstün yetenekli” ifadesi yerine daha az kategori edici olduğu gerekçesi ile “özel yetenekli” ifadesi kullanılmaya başlanmıştır. Akranlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılıkta önde olan, bazı disiplinlerde yaşlarına üst düzey performansla sahip olduğu uzmanlar tarafından tespit edilmiş çocuk ve öğrencilerdir” şeklinde tanımlanmıştır. İngilizcede yeteneğin anlamına bağlı olarak “Gifted” ve “Talented” kullanılan iki ayrı terim mevcuttur. Doğuştan gelen üstün yeteneğe sahip anlamında “Gifted” kullanılırken, “Talented” genel yetenek ve ya zihinsel güce sahip kişi anlamında kullanılmaktadır (Merriam-Webster, 2009).

Davasliğıl’e (2004) göre kavrama düzeyleri, yetenekleri, düşünme hızları, sıra dışı ve çeşitli ilişkileri görme, düşünceler ve farklı derslerle ilişkiler kurma becerileri akranlarında daha üst düzeyde olan bu çocukların bu olumlu özellikleri karşılanmadığı zaman olumsuz sonuçların yaşanması kaçınılmaz olabilir.

Bireysel farklılıkları ölçme ivmesi son iki yüz yılda hız kazanmıştır. Alan araştırmaları zekâda bireysel farklılıklar anlama ve ölçme hedefine odaklanmıştır. Binet zekâda bireysel farklılıkları çağdaşlarından daha farklı bir şekilde değerlendirmiştir (Siegler, 1992). Galton ve Cattell gibi çağdaşları ağırlıklı olarak ölçümü kolay duyuşsal ve işlevşel becerilere odaklanırken Binet, muhakeme ve kavrama gibi karmaşık zihinsel süreçleri vurgulamıştır ve

bu zihinsel süreçleri zekâdaki bireysel farklılıkların ana odağı olarak ele almıştır (Robins, 2010; Siegler, 1992; White, 2000; Wolf, 1973).

2.2. Özel Yeteneklilerin Bilişsel Özellikleri

Bilişsel gelişim açısından Vaivre-Douret'e (2004) göre dilin erken gelişmişliği özellikle dikkate değerdir. Dilde ustalık ve akıcı kelimelerin kullanımı göze çarpar. Devam eden süreçte bu çocuklar çevrelerine karşı merak duymaya başlarlar; örneğin harfleri erken yaşta tanımaya çalışırlar, posterlerde, gazetelerde yazılı harfleri tanırlar, kelimelerin anlamlarına ve harflerin çoğaltılmasına erkenden ilgi duyarlar. Bilişsel işlevsellikle ilgili olarak, mükemmel bilgi işleme yetenekleri (tespit etme, algısal ayırmacılık, depolama ve hatırlama) not edilebilir (Vaivre-Douret, 2011). Analitik süreçler güçlüdür (karşılaştırmalar, özellikleri eşleştirme ve zihinsel yapılandırma). Bu yetenekler, çalışma hafızasını kolaylaştıran anlamada kolaylık ve hıza yol açar; anlık hafıza, günlük işleyişinde, örneğin gözlemledikleri şeylerde (araba markaları vb.) öne çıkar. Bakır (2015) yaptığı araştırmada üstün yetenekli çocukların yürüme, koşma ve diğer motor becerilerini akranlarına göre daha erken geliştirdiklerini tespit etmiştir. Avcı (2005) yaptığı araştırmada üstün yetenekli bireylerin birçok sosyal sorunla karşı karşıya kaldıklarını ve bunlara uygun çözümler bulduklarını tespit etmiştir. Özel yetenekli öğrenciler bir grup olarak karmaşık fikirleri çabucak kavrayıp, daha hızlı ve derin öğrenip, akranlarından farklı ilgiler gösterebilir (Berger, 1991). Conklin ve Frei (2007)' ye göre günümüzde birçok uzman da zekâ ve yeteneği bilgiyi hızlı işleme, problem çözme kapasitesi gibi bilişsel süreçlerle ifade etmektedir. Öğrenciler bilişsel süreçlerini geliştirecek deneyimler yaşadıkça, bir alanda zaman harcadıkça zekâlarını ve yeteneklerini geliştirmeleri de mümkündür.

2.3. Türkiye'de Özel Yeteneklilerinin Tanılaması

Ülkemizde özel yetenekli bireylerin tanınması iki farklı yöntemle sürdürülmektedir. İlk yöntem, özel yetenekli olduğu düşünülen öğrencilerin ailesi veya okulun başvurusuyla rehberlik ve araştırma merkezinde (RAM) tanınmasıdır. Özel yetenekli öğrenciler kurumlarındaki destek sınıflarına devam etmektedir. 2022 yılı itibariyle öğrenci seçimi üç aşamada gerçekleşmektedir. Bunlar aday gösterme aşaması, ön değerlendirme aşaması ve

bireysel değerlendirme aşamasıdır. Aday gösterme aşaması öğrencinin kayıtlı olduğu okulda; okul müdürü başkanlığında, müdür yardımcıları, sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerden oluşan okul yönlendirme komisyonunca yürütülmektedir. Sınıf öğretmenleri tanılama yetenek alanlarında akranlarına kıyasla yetenekli olduklarını düşündükleri öğrencileri için gözlem formu doldurarak öğrencilerini en fazla iki yetenek alanı için yönlendirmektedir. Okul yönlendirme komisyonu tarafından yapılan değerlendirme sonucu genel zihinsel yetenek alanında adaylığı kesinleşen öğrencilerin bireysel değerlendirmeleri illerde bulunan RAM’larda yapılmaktadır. Müzik ve resim alanında aday öğrencilerin ön değerlendirmeleri ise sınıf öğretmenlerince yapılmaktadır. Ön değerlendirmeyi geçen öğrencilerin bireysel değerlendirmeleri ise ilde bulunan BİLSEM’lerde yapılmaktadır. Bu süreç sonucu özel yetenekli olarak tanılanan öğrenci BİLSEM’de eğitim alma hakkında sahip olmaktadır (MEB, 2021).

2.4. Üstün Yetenekli Çocukların Eğitiminin Gerekliliği

Üstün yetenekli öğrencilerin okula erken kabul, sınıf atlama ya da müfredat zenginleştirme çalışmaları ihtiyaçlarının karşılanması süreçleri içerisinde değerlendirilen başlıklardandır. Araştırmalar, üstün yetenekli öğrencilerin homojen bir şekilde gruplandırıldıklarında ve farklılaştırılmış bir müfredat sunulduğunda en büyük ilerlemeyi kaydettiklerini, öğretmenlerin hızlandırma ya da yetenek gruplandırmasını savunmaları gerekmektedir (Toth, 1999).

Ataman'a (2003) eğitim olanaklarından yeterince yararlanamamaktadır. Yetenekli olmak, "bir kişinin yeteneklerini kapsayan birden fazla boyuta sahip ve dinamik bir üstün zekâ ve yetenek anlayışı" olarak görülmektedir. Dolayısıyla doğuştan gelen öğrenme istekleri ve araştırma merakları onları mevcut kaynakların sınırlarını zorlamaya iter. Yaşam boyu öğrenme ve gelişim yoluyla ortaya çıkan genel potansiyeldir (Resch, 2014). Bu şekilde, üstün yetenekliliğin gelişimi daha çok yinelemeli bir süreç olarak anlaşılır statik kaliteden çok daha fazlasıdır. İnsanların bireysel özellikleri arasındaki etkileşimler yatkınlıklar ve sosyal bilişsel terbiyeye dayalı etkiler (Weyringer, 2013).

2.5. Türkiye’de Özel Yeteneklilerin Eğitimi

Miller’e (1933) göre Türkiye’de özel yetenekli çocukların eğitilmesiyle ilgili önemli bir kurum olan Enderun Mektebinin özelliği tarihinin uzun süreli, devamlı oluşu ve tesir sahasının genişliğidir. Kuruluşu, gelişimi ve kapanışıyla birlikte dört asır Osmanlı Devletinin üst yönetiminde büyük bir etkisi görülen *özel eğitim* kurumudur (Bilgili, 2004). Enderun Mektebi batılı kaynaklarca bu alanda açılan ilk kurum olarak kabul edilmektedir (Akarsu, 2001). Türkiye’de Cumhuriyet dönemine kadar bu mekteplerin haricinde üstün yetenekli çocukların eğitimi konusunda uygulamaların kapsayıcı ve genel bir eğitim politikası niteliğinde uygulamalar görülmemektedir. Çitil 1960’lı ve sonrası için Türkiye’deki üstün yeteneklilerin eğitimin detaylı bir çerçevesini çizdiği araştırmasında, bu konuda uygulanan politikaların zaman zaman sekteye uğradığını, değişen hükümetlerin yaklaşımlarını ve stratejilerini ayrıntılı olarak ele almıştır. Çitil (2018) “Türkiye’de sistemli ve planlı üstün yeteneklilerin eğitimi alanındaki politikaların oluşturulmamış olmasıdır” şeklinde ifade etmektedir.

1990’ların ortalarında, özel girişimler dışında üstün yetenekli çocuklar için resmi eğitim önlemleri henüz yeterince yoktu. 1995 yılında MEB tarafından önemli bir hamle yapılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi için bakanlığın koordinesinde Bilim ve Sanat Merkezleri kurulmuştur. Nihayetinde BİLSEM’ler üstün yetenekli öğrencilere destek eğitim verebilecek kurumlar olarak kurulmaya başlanmıştır (Baykoç, 2014). Türkiye’nin ilk Bilim ve Sanat Merkezi, 08 Eylül 1995 tarihinde Ankara’da açılmıştır (Çitil, 2017).

2.6. Bilim ve Sanat Merkezi

BİLSEM’ler özel yetenekli öğrencilerin kendilerini keşfedip potansiyellerini geliştirmelerini, öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine göre eğitim almalarını, özgün ürünler ve projeler üretmelerini amaçlayan kurumlardır. BİLSEM’ler ilk olarak 1995 yılında açılmasından itibaren günümüze bütün illere yaygınlaşmış ve 2023 yılı itibariyle sayıları 383’e ulaşmıştır. BİLSEM’e öğrenciler okul sonrası genellikle akşam ve hafta sonları olmak üzere haftanın belirli günlerinde, örgün eğitim sonuna kadar devam etmektedir. BİLSEM’lerde programları (MEB, 2019) :

1. Uyum Programı: Yeni kayıt yaptıran öğrencileri tanımayı; öğrencilerin BİLSEM 'i, öğretmenlerini ve arkadaşlarını tanımasını ve uyum sağlamasını amaçlayan en fazla iki ay süren 40 saatlik bir programdır. Uyum programı 8-20 arası öğrenci grupları ile yürütülmektedir.

2. Destek Programı: Öğrencilerin tüm disiplin alanlarını tanıması ve temel becerileri kazanmasını amaçlayan eğitim programıdır. Öğrencilerin bilimsel araştırma, üst düzey düşünme, problem çözme, kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alma ve grupla iş birliği içerisinde çalışma becerileri kazanmalarını hedefleyen bir programdır. Bu dönemde öğrenciler bireysel veya grupla proje çalışmalarına başlarlar.

3. BYF: Destek eğitimini tamamlayan öğrencilerin tüm alanları tanımaları yoluyla; ilgi duydukları ve derinlemesine bilgi edinmeyi istedikleri alanları belirlemeyi amaçlayan programdır. Bu dönemde öğrenciler kapsamlı projeler yapmaya başlarlar.

4. Özel yetenekleri geliştirme programı (ÖYG): Programın amacı öğrenci merkezli anlayışı temel alarak; öğrencilerin özel yeteneklerine uygun bir şekilde alanlarında derinlemesine bilgi edinmeleri, beceri ve davranış kazanmaları ve ürün ortaya koymalarıdır.

5. Proje Üretimi ve Yönetimi Programı(PROJE): Bu programda her öğrencinin danışman öğretmeni rehberliğinde proje hazırlaması beklenir. Projeler öğrencinin ÖYG programındaki alanları ile ilişkili olabileceği gibi farklı alanlarla da olabilir. Proje süreci öğrencinin kendi planladığı ve yürüttüğü bir süreç, bağımsız bir öğrenme yolu olarak düşünülmelidir. Proje üretimi ve yönetimi programında her öğrenci en az bir alandan haftalık 2-8 arasında ders saati katılım sağlayabilir. Bu program öğrencinin mezun olduğu sürece kadar devam eden süreyi kapsamaktadır.

2.7. Özel Yeteneklilerin Öğretmenleri

Bloom (1985) tarafından yapılan bir çalışmada bireylerin uygun bir yetiştirme süreci olmaksızın üstün yetenek düzeylerine ulaşamadıkları tespit edilmiştir. Gagné'nin (1995) tanımı farklılaştırarak; “üstün zekâ ve yetenek” özellikle üstün zekâ ve yeteneğin yaşama geçirilebilmesinde etkili olan unsurların veya katalizörlerin çalışmalarda kapsam alanına

alınması gerekliliğine vurgu yapmıştır. Tarafından tanımlanan katalizörler arasında Gagné (1995) “çevresel” olarak sınıflandırdığı bir küme oluşturmuştur. Bu küme öğretmenin bu olaya karışan kişilerden biri olarak tanımlanmasıdır. Öğretmenlerin üstün yeteneklilerin gelişiminde olumlu bir rol oynaması için öğretmen etkililiği hayati önem taşımaktadır. Yetenek gelişimi için çevresel etkenler de önemli bir uyarandır. Tarih boyunca insanların her zaman, her iki etken de ilgisini çekmiştir. Üstün yetenek sergileyen her yaştaki tüm bireyler yaygın olarak kabul edilmesine rağmen üstün yetenekliliğin tanımı ile ilgili üstün bir yeteneğin ya da yeteneğin değerinin ve tanınmasının mevcut bulunduğu kültür (Tirri, 1993) hala çok fazla tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Gagné (1985) üstün yetenekliliği “niteliksel bir şekilde tanımlamış ve üstün yetenekliliğin bir dizi yetenek alanında üstün performans, çeşitli ilgili alanlarda üstün başarı olarak kavramsallaştırılmasıdır” şeklinde ifade etmiştir. Gross (1993) ve Silverman (1993) daha da ileri giderek üstün yeteneklilik seviyelerini tanımlamışlardır, üstün yeteneklileri, gelişimleri normalin önemli ölçüde ötesinde olan kişiler ifadesini kullanmışlardır.

Üstün yeteneklilerin eğitimde önemli katalizörlerden bir tanesi de öğretmenlerdir. Dağlıoğlu ve Metin (2004) öğretmenlerin farklı nitelik ve ihtiyaçlara sahip üstün yetenekli çocukların çeşitliliğini anlama ve ihtiyaçlarını karşılamada etkili olabilmeleri için, olumlu bir felsefi yaklaşım benimsemenin yanı sıra kişilik, meslek ve öğretmenlik formasyonu önemli başlıklardandır.

Ataman'a (2004) göre üstün yetenekli çocukların öğretmenleri deneyimli ve hataları kabul edebilmelidir. Öğretmen, çocuklara daha canlı ve bireysel öğrenme deneyimi sunmaya katkıda bulunan kapsamlı deneyime sahiptir. Öğretmenlerin sahip oldukları en önemli özellikler esnek olmaları, yeni fikirlere açık olmaları, fikir, edebiyat ve sanat konularına ilgi duymaları, demokratik olmaları, işbirlikçi olmaları, bilgilerini geliştirmeye ve artırmaya istekli olmalarıdır.

Yukarıda bahsedildiği gibi üstün yetenekli öğrenciler, otoriteye karşı gelme, arkadaş edinmede güçlük, mükemmeliyetçilik nedeniyle kaygı, inatçılık, lider olma isteği ve aşırı özgüven nedeniyle benmerkezcilik, kıskançlık, hataları kabul etmekte güçlük, hoş olmayan aktiviteler yapmamakta ısrar etmek ve aktiviteler sırasında hayal kurmak. Ancak üstün yetenekliler eğitiminde nitelikli bir öğretmen sorunlarla etkili yöntemlerle başa çıkabilir.

Üstün yetenekli çocukları yetiştiren öğretmenlerin etkililiği, onların ihtiyaçlarını anlayabilmeleri ve karşılayabilmeleri için olumlu bir felsefi yaklaşım. Ayrıca kişilik, mesleki ve öğretmenlik davranışları açısından bazı özellikleri benimsemelidirler (Metin ve Dağlıoğlu, 2004). Ayrıca Coleman (1994) öğretmenlerin mesleki pratik bilgilerini akademik deneyimler yoluyla geliştirmeleri gerektiğini belirtmiştir.

Akarsu'ya (2004) göre üstün yetenek tanısı almış öğrencilerle çalışacak öğretmenlerin akademisyenlerce verilen eğitimi belirli kriterlerden geçerek üst öğrenme ile birleştirerek üst düzey performans göstererek başarılı olan ve farklılıkları yakalayarak çaba sarf eden ve uygulamada başarı gösterenler arasından seçilmelidir. Kendini geliştirmiş ve akademik öğrenme sürecini devam ettiren eğitimcilerin ihtiyaçlarının karşılanması, bu eğitimcilerin öğrenme sürecinde kaybolmamaları ve eğitim sisteminden mümkün olduğunca fazla kazanım sağlamaları için önlemler alınmalıdır (Nacar ve Atalmış, 2022).

2.7.1. BİLSEM'lere Öğretmen Seçimi

BİLSEM'lere öğretmen başvurusu, seçimi ve ataması MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün her sene yayınladığı kılavuz doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Bu kılavuza göre BİLSEM öğretmeni olmak için adaylık dâhil en az 3 yıllık öğretmenlik deneyimine sahip olma şartı vardır (MEB, 2023). Öğretmenlerin BİLSEM'e uygunluğunun belirlenmesinde iki aşama bulunmaktadır. Bunlardan ilki Öğretmenlerin kılavuz ekinde yer alan "Değerlendirme Kriterleri Formu" ile belirtilen ölçütleri ne oranda karşıladığına yönelik yapılan değerlendirmedir. Değerlendirme formunda öğretmenlerin sahip oldukları yeterlilikleri belirlemeye yönelik ölçütler bulunmaktadır. Bunlar arasında lisansüstü eğitim, ödüller, projeler, fikri mülkiyet ve sınai haklara yönelik çalışmalar, yayınlar, sanatsal faaliyetler, çalıştay, kongre ve mesleki eğitimler, yabancı dil yeterliliği ve kariyer basamakları sayılabilir. Öğretmenler değerlendirme formunda yer alan ölçütleri karşılayan belgelerini Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemlerine (MEBBİS) yüklerler. Öğretmenlerin belgeleri il öğretmen komisyonu tarafından incelenir. Belge incelemesi sonucu öğretmenlerin değerlendirme kriterleri formundan aldığı toplam puan belirlenerek başvuran öğretmenler puanlarına göre sıralanır. Puan sıralamasına göre; ilde bulunan BİLSEM'de ilan edilen alanda öğretmen gereksinimi belirtilen sayının üç katı aday sözlü sınavına girebilir. Sözlü sınav

bakanlıkça belirtilen bölgelerde yapılmaktadır. Sözlü sınavı gerçekleştiren komisyon öğretmenin iletişim becerilerine ve özgüvenine, ifade yeteneğine, bilimsel ve teknolojik gelişmelere açıklığına, liyakat ve topluluk önünde temsil yeteneğine, 46 güncel bilgi yaratıcılık ve istekliliğine yönelik hazırlanmış olan sözlü sınav değerlendirme formunu doldurur. Öğretmenlerin ilk aşamada Değerlendirme Kriterleri Formundan aldıkları puanın %60'ı ile sözlü sınavdan aldıkları puanın %40'ının toplamı öğretmenin atamaya esas puanını oluşturmaktadır.

2.8. Okul İklimi

Okul iklimi alanında yapılan araştırmalar, belirli özelliklerin etkili okulların öğrenmeye elverişli iklimiyle ilişkilidir (Lezotte, 1992; Reynolds ve Cuttance, 1992; Lezotte, 1991; Pashiardis ve Pashiardi, 1993; Lezotte ve Jacoby, 1990). Bu özellikler şu şekilde özetlenebilir; müdürler, eğitim ve öğretim okullarında liderler, etkili bir şekilde misyonunu tanımlamak ve iletmek için okulun tüm katılımcılarına politika ve prosedürler okul katılımcıları tarafından iyi bilinmektedir, böylece herkes bunları tutarlı bir şekilde uygulama sorumluluğunu hisseder.

Okulun tüm paydaşları okulun amaç ve hedeflerini içeren ve tüm okul çalışanlarının günlük davranışlarına rehberlik eden ortak bir paydaya, "plana" sahiptir (Wynne, 1981). Öğretmenler, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçları ve stillerine göre farklı öğretim prosedürleri ve materyalleri kullanarak tüm öğrencilere eğitim vermenin kendi sorumlulukları olduğuna inanırlar (Roueché ve Baker, 1986). Kurumlar arası iletişim ve işbirliği okul personeline önemine vurgu yapılan değerlerdir. Yöneticiler ve öğretmenler çalışırken öğrenmenin uygulanmasında bulunan okul müfredatını yeni teknikleri koordine etmek için planlamada işbirliği içinde davranarak çalışmalıdırlar (Campo, 1993).

Okulun diğer kurumlardan ayrıldığı temel özelliği, çalışma alanının insan olması ve süreç sonundaki farklılaştırma yeteneğidir. Demirtaş (2005)'a göre okulun özellikleri şu şekilde sıralanabilmektedir.

- Çeşitli dengelerin bulunduğu okulda dengeler aktif etkileşim halindedir.

- Okul çıktısının değerlendirilmesi zordur.
- Okul özel bir çevreye sahiptir.

Maddelerden de anlaşılacağı gibi, aktif olarak işleyen bir fabrika gibi girdi, işlem ve çıktısı vardır. Dolayısıyla okul işleyen bir sistemdir (Bostancı, 2015). Taymaz'a göre (1997) okulun sistem olarak sahip olması gereken nitelikler şunlardır:

- Çevredeki sistemlerle etkileşim içinde açık bir sistemdir.
- Toplumsal çevre ile ilişkisi canlı ve süreklidir olmalıdır.
- Değişime açık olmalı, çevresindeki yenilik ve gelişimleri takip edebilmeli.
- Girdileri iyi bir şekilde işlenerek süreç sonunda beklenen çıktıyı verebilmeli.
- Çevresi ile etkileşim içerisinde olurken kendisini de koruyabilmelidir.

İklim özellikleri, bir organizasyonda yer alan kişilerin moralini, üretkenliğini ve memnuniyetini etkiler. Üyeler kendilerine değer verildiğini ve kurumun başarısına katkıda bulunduklarını hissetmeleri iklimi olumlu hissettirir (Gonder, Hymes, (1994).

2.8.1. Okul İklimi Boyutları ve Ölçülmesi

2000'li yıllar itibarıyla birçok sayıda ulusal araştırmaya konu olan kurum kültürü ve kurum iklimi kavramları tarihsel temelleri çok eski olmasına rağmen bugün hala geçerliliğini korumaktadır (Sezgin ve Sönmez, 2018). Okul iklimi, kolektif yaşamın kurallarını belirler (Welsh, 2000). Öğretmen desteği, sınıf etkinliklerine ve kararlara katılım, akran katılımı, kuralların netliği, sınıf ve okuldaki düzen gibi değişkenlerin olumlu bir okul ikliminin özellikleri olduğu öğrencilerin ve öğretmenlerin katılımının akademik başarıyla ilişkili olduğu bulunmuştur (Brand ve diğ., 2003).

Türkiye'de okul iklimi ile yapılan sınırlı sayıdaki çalışmalarda; Çalık, Özbay, Özer, Kurt ve Kandemir (2009) öğrencinin olumsuz davranışı ve olumlu okul iklimi arasında ters orantı olduğu bulunmuştur. Turan (1998) müdürün destekleyici lider davranışı öğretmenlerin örgütsel bağlılığıyla pozitif yönlü ilişki içinde görülmüştür. Şenel ve Buluç (2016) tarafından

yürütülen çalışmada, öğretmenler arasındaki iletişimin güçlü olması, destekleyici davranışlar sergilemeleri olumlu okul iklimine katkı sağladığı bulunmuştur.

2.8.2. Okul İklimi ve BİLSEM

Üstün zekâlı öğrencilere sunulan eğitim koşulları çizilirken özelliklerinin bilinmesi ve öğrenme süreçlerine etki eden değişkenlerin ortaya çıkarılması önemlidir. Birçok ülkede üstün yetenekli bireylere yönelik hizmet sunan kurumlar olmasına rağmen, öğrencilerin bu kurumlardaki iklimi nasıl değerlendirdiği çalışma sayısı azdır. Dolayısıyla, Türkiye'de üstün yetenekliler için bir eğitim kurumu olan BİLSEM'e devam eden öğrencilerin motivasyon, yetenek ve yaratıcılık düzeylerinin, akademik katılım ve veli ve öğretmen desteğinin rolü ve okul iklimi üzerindeki etkisini araştırılması üzerine çalışmalarda bir açık olduğu tespit edilmiştir.

Bireyin yaratıcı fikirler üretebileceği ve sergileyebileceği bir çevreye ihtiyacı vardır eğer bu ortam sağlanmazsa bireyin içinde var olan yaratıcılık hiçbir zaman ortaya çıkmaz (Sak, 2014). Kimi tanımlamalarda motivasyonu üstün yeteneklilik tanımının bir parçası olarak görülmektedir (Feldhusen, 1986; Renzulli, 1986). Bu perspektiften bakıldığında, üstün yeteneklilerin yeteneklerini geliştirme, üretken ve yaratıcılıklarını yaşama geçirmeleri, çevrede çeşitli motivasyonel yapıların yer almasıyla mümkün olabilir (Tzuriel ve diğ.,1998).

Öğretmenler, yetkin bir öğrenme ortamı yaratarak öğrencilerin sosyal ihtiyaçlarını olumlu yönde etkileyebilirler (Megay ve Nespoli, 2001). Üstün zekâlı öğrencilerle, risk almanın hoş görüldüğü, fikirlere değer verildiği ve desteklendiği, özgürlüğün, yaratıcılığın ve özerkliğin sağlandığı öğrenme koşulları oluşturmak esastır. Gürültü ve Alıcı (2020) üstün yetenekliler için okul ortamını analiz eden araştırmalarında öğrenciler, okul ortamının oyun ve etkinlikler için görsel açıdan zengin alanlar içermesi gerektiğini, fırsat eşitliği sağlayan kişisel alanların olması gerektiğini vurgulamışlardır. Yazıcı (2020) pozitif okul iklimi öğrenci okul ve öğretmene bağlılık artırmakta, okul terk oranlarını ve istenmeyen öğrenci davranışlarını azaltmak gibi olumlu sonuçların ortaya çıkmasını sağlayabilmektedir. Olumsuz okul ikliminde mevcut yapı içerisindeki tüm paydaşların birbirleriyle olan ilişkilerinde farklı zorluklar ve anlaşmazlıklar görülebilmektedir. Dolayısıyla öğrenciler okul ortamından uzaklaşabilmektedirler (Ellis, 1989).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın çalışma modeline ilişkin analiz çalışmalarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

BİLSEM öğrencilerinin ve BİLSEM’de görev yapan yönetici ve öğretmenlerin BİLSEM iklimi algı düzeylerinin belirlenebilmesi amacıyla betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır.

Bu doğrultuda yönetici ve öğretmenler için kıdem, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, BİLSEM’de hizmet süresi, ulusal ya da uluslararası yarışmalarda aldığı ödül sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. BİLSEM iklim algıları düzeylerinin öğrenciler için; cinsiyet, yaş, anne-baba eğitim durumu, aile gelir durumu, kitap okuma sıklığı, kardeş sayısı, BİLSEM’de eğitim süresi, devam ettiği program gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla tarama modeli kullanılacaktır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu BİLSEM’lerde 2022-2023 ve 2023-2024 eğitim-öğretim yıllarında BYF1 üstü programlarda eğitim alan BİLSEM öğrencileri ile BİLSEM’de görev yapan yönetici ve öğretmenleri oluşturmaktadır.

Çalışma grubunu; yönetici ve öğretmen grubu için toplam 275 kişi oluşturmaktadır. Grubun açıklayıcı faktör analizi için 97 kişi, doğrulayıcı faktör analizi için 178 kişi olacak şekilde farklı iki grup üzerinden çalışılmıştır. Öğrenci çalışma grubunda toplam 654 kişi ile çalışılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi için 334 kişi, doğrulayıcı faktör analizi için 320 kişi olacak şekilde farklı iki grup üzerinden çalışılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi uygulanan

yönetici, öğretmen ve öğrencilerin demografik bilgileri Tablo 3.1’ de ve Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.1

Yönetici ve Öğretmen Grubunun Demografik Bilgileri

Demografik Özellikler	Kategoriler	<i>f</i>	%
Eğitim Durumu	Lisans	68	38,2
	Lisans Üstü	86	48,3
	Doktora	24	13,5
Cinsiyet	<i>K</i>	105	59,0
	<i>E</i>	73	41,0
Branş	PDR	7	3,9
	Türk Dili ve Edebiyatı	10	5,6
	Türkçe	16	9,0
	Fen ve Teknoloji	9	5,1
	Kimya	2	1,1
	Biyoloji	9	5,1
	Fizik	2	1,1
	İlköğretim	19	10,7
	Matematik		
	Tarih	1	,6
	Sosyal Bilgiler	3	1,7
	Müzik	9	5,1
	Görsel Sanatlar	22	12,4
	Bilişim Teknolojileri	13	7,3
	İngilizce	4	2,2
	Teknoloji	3	1,7
	Tasarım		
	Sınıf	15	8,4
	Coğrafya	4	2,2
	Lise	28	15,7
	Matematik		
	Felsefe	2	1,1

Tablo 3.1 devamı

Yönetici ve Öğretmen Grubunun Demografik Bilgileri

Kıdem	0-6	18	10,1
	7-13	38	21,3
	14-20	64	36,0
	20+	58	32,6
Yaş	26-35	32	18,0
	36-45	96	53,9
	46-55	47	26,4
	56+	3	1,7
Bilsem Kıdem	0-6	118	66,3
	7-13	48	27,0
	14-20	12	6,7
Ödül	0	79	44,4
	1-3	68	38,2
	4-6	16	9,0
	7-9	6	3,4
	10 +	9	5,1

Tablo 3.1’de BIOI uygulaması yapılan 178 BİLSEM yönetici ve öğretmen bilgileridir.

Tablo 3.2*Öğrencilerin Demografik Bilgileri*

Demografik Özellikler	Kategoriler	F	%
Cinsiyet	K	166	51,9
	E	154	48,1
Yaş	9	2	,6
	10	12	3,8
	11	93	29,1
	12	73	22,8
	13	64	20,0
	14	27	8,4
	15	22	6,9
	16	15	4,7
	17	5	1,6
	18	7	2,2
Kardeş Sayısı	Yok	55	17,2
	1	193	60,3
	2	53	16,6
	3	16	5,0
	4	3	,9
Anne Eğitim	Okuryazar	1	,3
	Değil		
	İlkokul	13	4,1
	Ortaokul	18	5,6
	Lise	73	22,8
	Lisans	170	53,1
Baba Eğitim	Lisans Üstü	45	14,1
	İlkokul	16	5,0
	Ortaokul	15	4,7
	Lise	63	19,7
	Lisans	172	53,8
	Lisans Üstü	54	16,9
Aile Gelir	5500 Altı	6	1,9
	5500-10000	42	13,1
	10001-15000	77	24,1
	15001 Üstü	195	60,9
Kitap Sayısı	Hiç	2	,6
	1-5	28	8,8
	6-10	54	16,9
	11-15	36	11,3
	16-20	39	12,2
	20 +	161	50,3

Tablo 3.2 devamı

Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Bilsem Eğitim	1-3 Yıl	91	28,4
	4-6 Yıl	181	56,6
	7-9 Yıl	48	15,0
Program	BYF1	88	27,5
	BYF2	72	22,5
	ÖYG1	64	20,0
	ÖYG2	33	10,3
	PROJE1	24	7,5
	PROJE2	18	5,6
	PROJE3	14	4,4
	PROJE4	7	2,2

Tablo 3.2’de BIOII uygulamasına katılan 320 BİLSEM öğrencisine ait demografik bilgiler yer almaktadır.

3.3.Verilerin Toplanması

Araştırmada öncelikle Akdeniz Üniversitesi Etik Kurul’undan etik komisyon izni alınmış, ardından araştırmacının belirlediği çalışmanın ilk uygulaması için çalışma kapsamındaki okullar için Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli izinler alınmıştır. Çalışma grubuna araştırmanın amacı, içeriği ve gönüllülük esasına göre katılabilecekleri bilgisi verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu kısım veri toplama araçlarına yer verildiği kısımdır.

3.3.1. BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği (BIOI ve BIOII)

Ölçek veya test geliştirme sürecinin takip edilmesi gereken süreçler araştırmacılar (Baykul, 2010; Erkuş, 2012; Seçer, 2015) tarafından farklı şekillerde belirtilmektedir. Bu çalışmada alan araştırmalarına dayalı olarak ölçeğin geliştirilme sürecinde aşağıdaki adımlar takip edilmiştir.

- Ölçeğin genel amacının belirlenmesi
- Ölçülecek niteliklerin belirlenmesi, tanımlanması ve yönergelerin belirlenmesi
- Deneme maddelerinin yazılması
- Belirlenen maddelerin uzman görüşüne sunulması
- Deneme maddelerinin gözden geçirilmesi
- Deneme uygulamasının yapılması
- Pilot çalışmanın yapılması
- Pilot çalışma sonuçlarından madde analizi yaparak maddelerin elenmesi
- Esas uygulamaya yönelik ölçeğin nihai formunun oluşturulması
- Ölçeğin nihai formunun istatistiklerinin kestirilmesi

3.3.1.1. Madde Havuzunun Oluşturulması

İlgili alan yazın ve daha önceden bu alana yönelik geliştirilen ölçekler incelenmiştir. Süreç sonunda oluşturulan maddelerin 1-2-3-4-5 şeklinde katılım derecesi puanlanmasına karar verilmiştir.

3.3.1.2. Belirlenen Boyutlara Yönelik Madde Havuzunun Oluşturulması

Süreç iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

- Birinci aşamada çalışma içeriği gereği hangi boyutların ölçme aracında yer verileceği belirlenmiştir.
- İkinci aşamada BİLSEM ‘in eğitim ilkeleri ve ortamına ilişkin özellikleri göz önünde bulundurularak öğrenci ölçeği için dört boyutta ve yönetici ve öğretmen ölçeği için beş boyutta maddelerin ayrılmasına karar verilmiştir.

3.4. Maddelerin Yazımı

Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği' nin geliştirilme sürecinde ölçekte yer almasına karar verilen alt boyutlar belirlendikten sonra madde yazma sürecine geçilmiştir. Literatürde mevcut çalışmalarında gözden geçirilmesi ve BİLSEM öğretmenleri ve öğrencileriyle yapılan kompozisyon verileriyle madde havuzu oluşturulma sürecine başlanmıştır.

Çalışma kapsamında BİLSEM'de eğitim, öğretim ve işleyişinin mevcut yapı içerisinde yönetici ve öğretmenlerin eğitim programlarının özel yetenekli bireylere uygun olarak yürütülebilip yürütülemediği konusunda bilgilerin elde edilmesi kapsamında yer alan bileşenlere yer verilmiştir. Ayrıca BİLSEM'e öğrenci, öğretmen ve idareci seçimine ilişkin algıları, merkez ortamına ilişkin gözlem, tecrübe ve beklentilerine yer verilmiştir. Kaya'ya (2022) göre, üstün zekâlı öğrenciler için eğitim veren öğretmenlerin yeniliklere açık olması, onların entelektüel performanslarına odaklanmalıdır.

Öğrencilerin eğitim ve öğretimin işleyişine ait görüşlerinin alınmasının yanı sıra BİLSEM öğretmenleri ve merkez ortamı hazırlanan çalışma içerisinde yer almıştır.

Oluşturulan madde havuzunda BİLSEM iklimini oluşturacak her başlığa yönelik olarak en az dört madde olmak üzere yönetici ve öğretmen BIOI 'de toplamda 50 madde, öğrenci BIOII 'de 49 madde yer almaktadır. Tablo 3.3 'da madde havuzunda maddelerin dağılımı sunulmuştur.

Tablo 3.3*Yönetici ve Öğretmen Ölçeğinin Madde Havuzundaki Deneme Maddelerinin Dağılımı*

Madde İçeriği	Yazılan Madde
Eğitim ve Öğretimin Niteliği, İçeriği ve İşleyişi	10
Vizyon	6
Yaratıcılık	10
Öğrenci ve Öğretmen Seçimine İlişkin Algılar	5
Okul Ortamı	19
Toplam	50

Örnek Madde

- Merkezde öğrencilerin ilgi ve becerileri doğrultusunda bireysel eğitim verilmektedir.

Tablo 3.4*Öğrenci Ölçeğinin Madde Havuzundaki Deneme Maddelerin Dağılımı*

Madde İçeriği	Yazılan Madde
Eğitim ve Öğretimin Niteliği, İçeriği ve İşleyişi	15
Öğretmen	9
Sosyal Onay	4
Okul Ortamı	21
Toplam	49

Örnek Madde

- BİLSEM'deki arkadaşlarımla arasında kendimi okuldaki arkadaşlarıma göre daha güvenli ve mutlu hissediyorum.

3.4.1. Uzman Görüşüne Sunulması

Maddeler üzerinde eksiklikleri ve yazım hatalarını gidermek amacıyla bir alan uzmanı ve bir Türk Dili ve Edebiyatında uzmanlaşmış araştırmacılar maddeleri incelemiş ve sonrasında alan uzmanlarının görüşlerini almak için uzmanlara gönderilmiştir. Madde havuzu altı ölçme değerlendirme uzmanına gönderilmiştir. Uzman grubunun maddeler üzerindeki görüşlerini belirleyebilmesi için bir form oluşturulmuştur (EK-7. Uzman Görüş Formu).

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Uzman görüşü alınmasının ardından görüş geçerliği için on beş BİLSEM öğretmeni ve üç BİLSEM yöneticisinin oluşturulan maddeler için tekrar görüş alınarak ölçek maddelerinin yönetici, öğretmen ve öğrencilerin BİLSEM iklimini ölçen bir ölçek niteliğinde olup olmadığı araştırılmıştır. Taslak form 14 uzmana iletilmiş ve görüşleri alınmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliliği için birbiriyle ilişkili maddelerin ortak bir boyut altında toplanması ve tanımlanması amacıyla AFA ve faktörlerin doğru bir şekilde sınıflandırılıp sınıflandırılmadığını test etmek için DFA yapılmıştır. Faktörleşmeye (N=97) uygunluğunda Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi değeri alınmıştır. Bartlett Küresellik testi ile verilerin normalliği belirlenmiştir. BIO'nun faktör analizi çalışmaları kapsamında faktör sayısına ve madde seçimine karar verilmesi için; öz değer, açıklanan varyans oranı, yamaç birikinti grafiği ve faktör yük değerlerine bakılmıştır. Köklü (2002), Field (2009) ve Çokluk ve diğerleri (2012) öz değeri bir ve üzeri olan faktörlerin kararlı olduğunu belirtmektedirler. Faktör yükünün; en az 0,32 ve üzeri (Tabachnick & Fidell, 2007); en az %40 (Field, 2009) olması bir maddenin faktörde gösterilmesi için gerekmektedir.

DFA sonuçları değerlendirilirken kullanılan literatürdeki verilerden model uyum değerlerinin referans aralığı Tablo 3.5 dikkate alınmıştır.

Tablo 3.5*DFA Uyum Değerleri*

Uyum İndeksi	İyi Uyum Değerleri	Kabul Edilebilir Uyum Değerleri
Ki Kare/ <i>sd</i>	$0 \leq X^2/sd \leq 2$	$2 \leq X^2/sd \leq 3$
<i>GFI</i>	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .95$
<i>AGFI</i>	$.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$.85 \leq GFI \leq .90$
<i>CFI</i>	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$
<i>NFI</i>	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .95$
<i>NNFI(TLI)</i>	$.95 \leq NNFI(TLI) \leq 1.00$	$.90 \leq NNFI(TLI) \leq .95$
<i>RMR</i>	$0 \leq RMR < 0.05$	$0.05 \leq RMR < 0.10$
<i>RMSEA</i>	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .08$
<i>SRMR</i>	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq RMR \leq .10$

*(Schermelleh-Engel vd., 2003)***3.5.1. BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği (BIOI ve BIOII) Güvenirlik ve Madde****Analizi Çalışmaları**

BİLSEM İklim Ölçeği (BIO)'nin analizlerinde SPSS 22.0 programı kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Birinci ve üçüncü araştırma alt problemlere yönelik betimsel istatistik yapılmıştır. İkinci ve dördüncü araştırma alt problemlerinin cevabını bulmak için bağımlı değişkenler olan BIOI ve BIOII düzeylerinin normalliğinin araştırılmasında basıklık ve çarpıklık katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin genel boyutlarında bu değer -1 ile +1 arasında olduğundan yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin BIOI ve BIOII normal dağılıma

sahiptir (Büyüköztürk vd. 2017). İkinci ve dördüncü araştırma sorusunda Levene's homojenlik testi uygulanmış, parametrik/parametrik olmayan testlerin kullanılacağını belirlenmiş ve testin sonucuna göre Bağımsız Gruplar için t-Testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis testi ve Post Hoc (LSD) testi kullanılmıştır. Microsoft Office Excel, Lisrel 8.8 programları kullanılmıştır. Beşinci ve altıncı araştırma alt problemleri için güvenirlik çalışmaları kapsamında Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeğinin Cronbach's Alpha değerleri hesaplanmıştır.

Maddelerin ayırt ediciliği hesaplanarak için %27'lik alt ve üst gruplar arasında t testi yapılarak gruplar arasındaki manidar bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır. Madde ayırt edicilik değerleri ve madde seçme kararları ile ilgili kriterler Tablo 3.6'da verilmiştir.

Tablo 3.6

Madde Ayırt Edicilik Referansları ve Madde Seçme Kararları Tablosu

Madde Ayırt Edicilik Değerleri	Madde Seçme Kararları
0,19 ve daha küçük	Ölçeğe kesinlikle alınmamalı ya da tamamen düzeltilmeli
0,20-0,29 arasında	Gerekirse düzeltilerek teste alınabilir
0,30-0,39 arasında	Düzeltilme yapılmaksızın veya küçük düzeltmeler
	ile ölçeğe alınabilir
0,40 ve üzeri	Ölçeğe doğrudan alınabilir

(Turgut ve Baykul, 2015)

Uzmanlardan gelen dönütler sonrasında maddelerde gerekli düzenlemeler yapılmış yönergelerin anlaşılabilirliği için on öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sadece yönergelerin anlaşılabilirliğine bakılmış veriler üzerinde herhangi bir istatistiksel çalışma yapılmamıştır. Ölçek, öğrencilerin gönüllü katılımcı olmaları durumları gözetilerek, ailelerinin bilgi ve izni dâhilinde uygulanmıştır. İkinci olarak Google form üzerinden hazırlanan dokümanlar kurum idarecileri aracılığıyla öğretmen ve öğrencilerin erişimine açılarak veriler toplanmıştır.

3.6. Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği (BIOI ve BIOII) Puanlaması

BIOI 16 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. BIOII 19 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği ortalama puanı (BIO_{ort}) olarak belirlendiğinde ölçeğin uygulamasında elde edilecek puanlama Tablo 3.7’ de verilmiştir.

Tablo 3.7

BIO Uygulama Sonuçlarının Değerlendirmesi Tablosu

BIOI ve BIOII Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi			
BIO_{ort}	Karar	İklim Algısı	Değerlendirme
1.00-1.79	1	Çok Olumsuz	Kurumun planlama, strateji ve iyileştirme çalışmaları konusunda acil tedbirler alması gerektiği
1.80-2.59	2	Olumsuz	Kurumun planlama, strateji ve iyileştirme çalışmaları konusunda tedbirler alması gerektiği
2.60-3.39	3	Kabul Edilebilir Orta Düzey	Kurumun planlama, strateji ve iyileştirme çalışmaları konusunda tedbirler alması gerektiği, ölçeğin verileri dikkate alınarak düzeltmelerin yapılması
3.40-4.19	4	Yüksek Düzey	Mükemmel kurum iklimine ulaşabilmek için ölçeğin verileri dikkate alınarak düzeltmelerin yapılması
4.20-5.00	5	Mükemmel Kurum İklimi	Kurum ikliminin her bakımdan uyumlu şekilde oluşturulmuş olduğu ve korunmasının gerektiği

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümü araştırmacı tarafından geliştirilen; BİLSEM’lerde görev yapan yönetici ve öğretmenlerinin Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği verilerinin analizine yer verilmiştir. BİLSEM’lerde öğrenim görmekte olan öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği verilerinin analizine yer verilmiştir. Ayrıca toplanan demografik verilerin analiz sonuçları ve yorumlardan oluşmaktadır.

4.1. BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği BIOI ve BIOII İçin Yapılan Geçerlilik Çalışmaları

Bu bölümde BİLSEM İklim Ölçeği BIOI ve BIOII ’ye ilişkin uygulama sonrası elde edilen bulgulara ve geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarına yer verilmiştir.

4.1.1. BIOI İçin Yapı Geçerliliği

Çalışma grubuna geçerlilik çalışmaları kapsamında yer alan KMO ve Barlett Küresellik Testi, yamaç-birikinti grafiği, AFA ve DFA uygulamaları yapılmıştır.

4.1.1.1. BIOI İçin Açıklayıcı Faktör Analizi

BIOI için yapılan AFA sonuçları bu bölümde verilmiştir.

Tablo 4.1

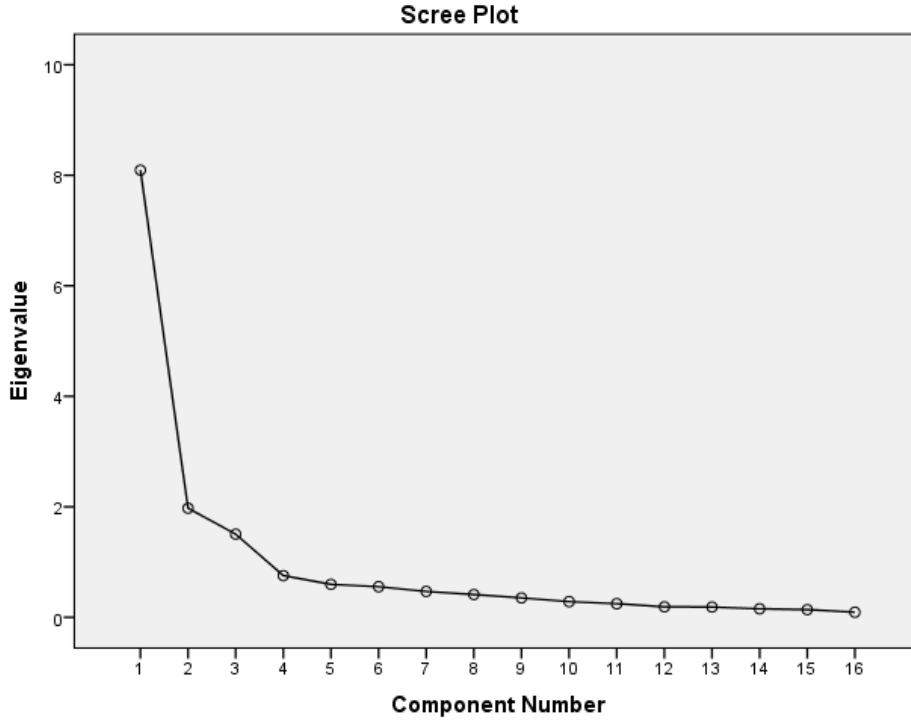
Yönetici ve Öğretmen Grubunun BIOI Ölçeğinin KMO ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları

KMO Bartlett's Testi		
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliğİ Ölçüsü		,902
	Yaklaşık Ki Kare	1180,320
Barlett Küresellik Testi	Sd.	120
	Anlamlılık	,000

Tablo 4.1 incelendiğinde örneklem düzeyinin KMO katsayısına göre (,902) iyi olduğu ifade edilebilir. Barlett Küresellik Testi sonucunda ulaşılan değere göre örnekleme açıklayıcı faktör analizi yapılabilir.

Şekil 4.1

BIOI Yamaç Birikinti Grafiği

Şekil 4.1 'de BIOI ölçeğinin 1.faktörü ile 2.faktörü arasındaki keskin bir düşüş mevcuttur. 1.faktörün açıkladığı varyans oranı %50,586 ve 2.faktörün açıkladığı varyans oranı 12,341'dir (Tablo 4.4).

Tablo 4.2*BIOI 'e Ait Maddelerin Faktör Yükleri ve Madde-Toplam Korelasyonları*

Madde	Faktör Yükleri	Madde-Toplam Korelasyonları
A1	,504	,710
A2	,604	,777
A3	,646	,803
A4	,685	,828
A5	,690	,831
A6	,698	,835
A7	,538	,733
A8	,355	,596
A9	,357	,597
A10	,354	,595
A11	,387	,622
A12	,429	,655
A13	,467	,683
A14	,538	,734
A15	,541	,735
A16	,301	,549

Tablo 4.2' göre madde-toplam korelasyon değerleri 0,549 ile 0,835 arasında değişiklik göstermektedir. Maddelerin kestirme puanları 0,30 (Büyüköztürk ve ark., 2014) değerinden daha düşük olmadığı için maddelerin kabul edilebilir oldukları söylenebilir.

Tablo 4.3

BIOI Maddelerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Madde	$\bar{X}$	SS
A1	4,07	,105
A2	4,08	,093
A3	4,30	,091
A4	4,13	,086
A5	4,16	,090
A6	4,21	,085
A7	4,14	,085
A8	3,76	,111
A9	3,56	,121
A10	3,51	,117
A11	3,30	,135
A12	3,88	,093
A13	3,68	,116
A14	3,57	,117
A15	3,32	,109
A16	3,22	,130
Ölçeğin Bütünü	3,80	,072

Tablo 4.3 'e incelendiğinde maddelerin ortalamalarının 3,22 (madde A16) ile 4.30 (madde A3) arasındadır Dolayısıyla maddelerin “Katılıyorum” ve “Tamamen katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığını desteklemektedir. Ölçeğin tümü ait ortalamanın 3.80 olması “Katılıyorum” seçeneğinin tercih edildiğini belirtmektedir.

Tablo 4.4*BIOI 'nin AFA Uygulaması Sonrası Toplam Açıklanan Varyans Tablosu*

Öz Değerler				Karesel Yüklerin Çıkarım Toplamları		
Faktörler	Özdeğer	Varyans Yüzdesi (%)	Yığılma Yüzdesi (%)	Özdeğer	Varyans Yüzdesi (%)	Yığılma Yüzdesi (%)
1	8,094	50,586	50,586	8,094	50,586	50,586
2	1,975	12,341	62,927			
3	1,505	9,409	72,336			
4	,754	4,714	77,050			
5	,596	3,725	80,775			
6	,554	3,460	84,234			
7	,468	2,927	87,162			
8	,413	2,578	89,740			
9	,351	2,197	91,937			
10	,284	1,772	93,709			
11	,246	1,539	95,248			
12	,190	1,188	96,436			
13	,186	1,160	97,596			
14	,153	,959	98,555			
15	,139	,871	99,426			
16	,092	,574	100,000			

Tablo 4.4 incelendiğinde öz değerleri birden yüksek olanlardan üç boyuttan oluşan ölçekte toplam varyanslar %50,586 oranında açıklanabilmektedir.

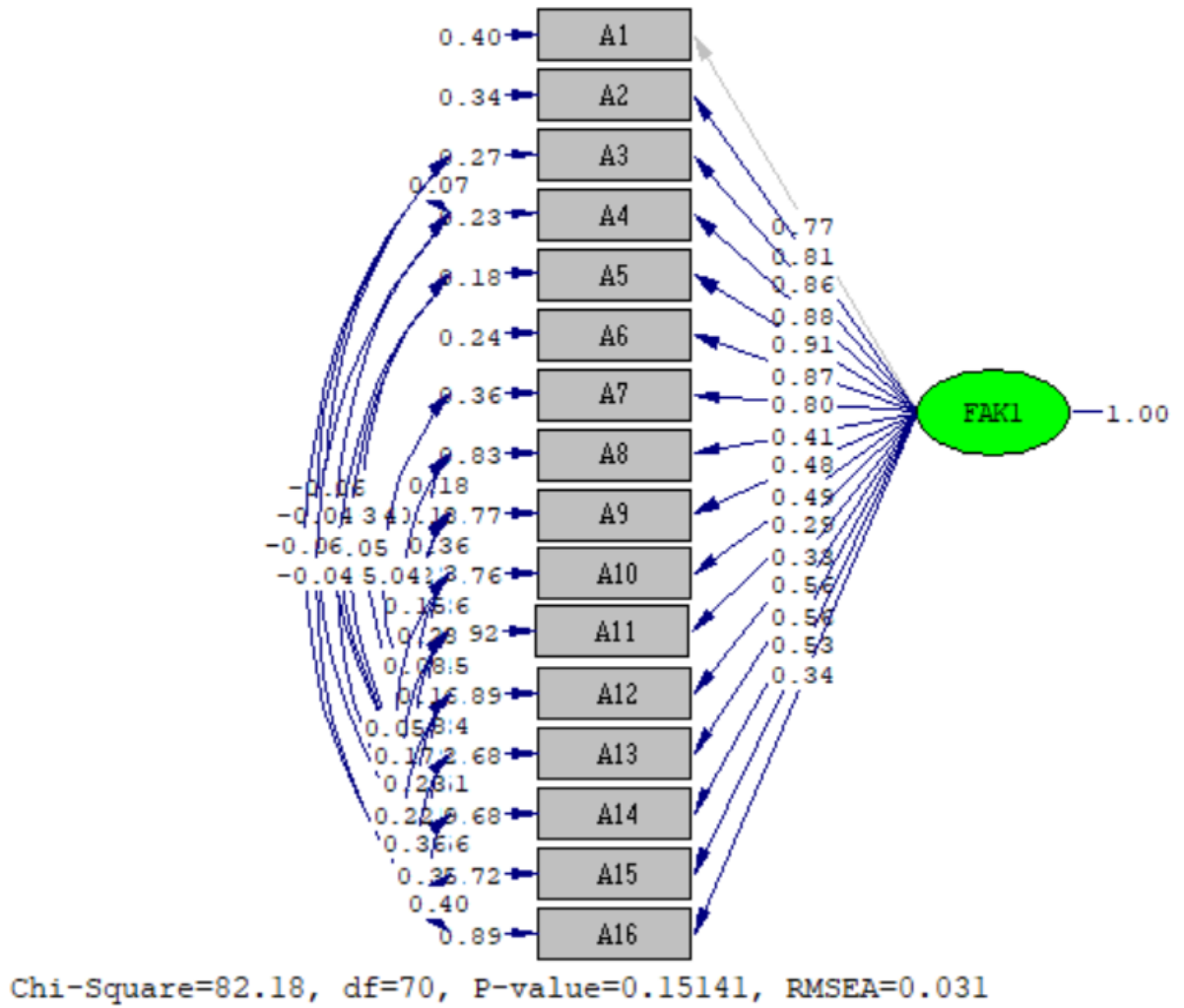
Tablo 4.4 incelendiğinde öz değerleri birden yüksek olan üç boyuttan oluşan ölçekte toplam varyanslar %50,586 oranında açıklanabilmektedir. Birinci faktörün açıkladığı varyans oranı %50,586 iken ikinci faktörün açıklanan varyans oranı %12,341dir. Büyüköztürk (2018) eğer ilk iki faktöre ait öz değerler oranı 3 katından fazla ise ölçeğin tek boyutlu olduğunun kanıtıdır. Bu çalışmada bu oran ($50,586 / 12,341$) 4 katından fazladır. Bu sebeple 16 maddelik BIOI ölçeği tek boyutlu olarak düşünülmektedir.

4.1.1.2. BIOI İçin DFA

Şekil 4.2.

Faktör Yüklerine Ait Path Diyagramı

Modele ait uyum değerleri χ^2 / sd (1,174), *CFI* (1,00), *NFI* (.98), *NNFI* (1,00), *RMR* (.09), ve *SRMR* (.04), *RMSEA* (.03) ve *GFI* (.95) değerleri iyi (mükemmel) uyum göstermektedir. *AGFI* (.88) değerleri kabul edilebilir uyum göstermektedir.

BIOI İçin Güvenirlik Çalışması

Ölçeğin güvenirliliği için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ile incelenmiştir. BIOI için hesaplanan iç tutarlılık katsayısı $r=0,927$ olarak hesaplanmıştır. BIOI 'in güvenirliliğinin katsayısının yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.2.1. BIOII İçin Yapı Geçerliliği

BIOII için yapılan yapı geçerliliği sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

4.2.1.1. BIOI İçin Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

AFA sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4.5

BIOII'in KMO ve Barlett Küresellik Testi Sonuçları

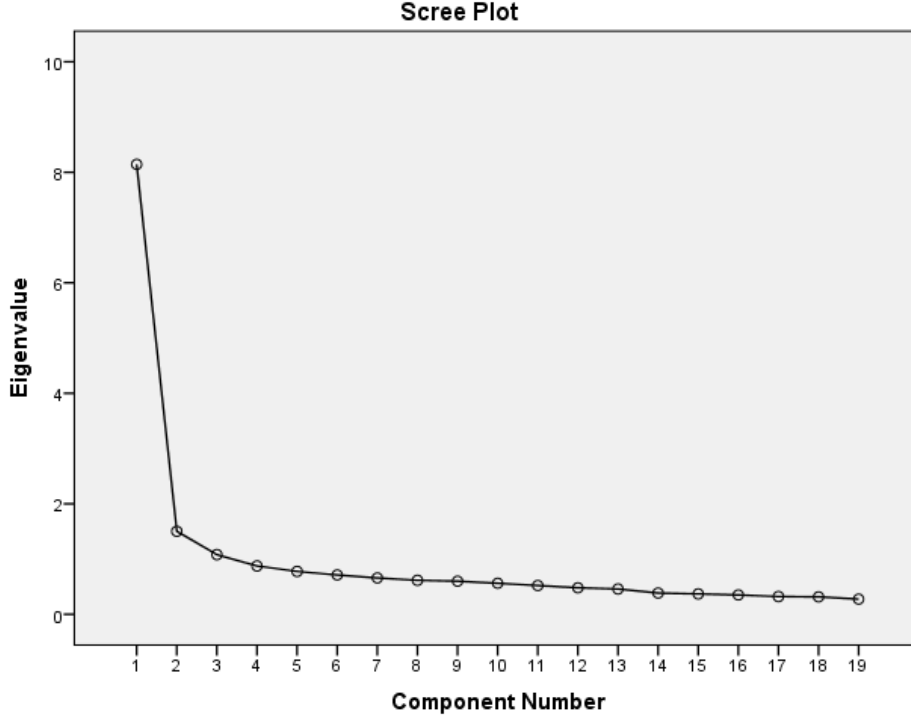
KMO ve Bartlett's Testi		
KMO Örneklem Yeterliliği Ölçüsü		.936
	Yaklaşık Ki Kare	2769,998
Barlett Küresellik Testi	Sd.	171
	Anlamlılık	,000*

Tablo 4.5 incelendiğinde örneklem düzeyinin KMO katsayısına göre (.936) çok iyi olduğu söylenebilir. Barlett Küresellik Testi sonucunda ulaşılan değere göre örnekleme açıklayıcı faktör analizi yapılabilir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda BIOII tek faktörlü çıkmıştır. Boyutların dağılımına ilişkin öz değer dağılımı Şekil 2'de gösterilmiştir.

* $p<.05$.

Şekil 4.3.

BIOII Ölçeğine İlişkin Özdeğer Grafiği

Şekil 4.3 'de BIOII ölçeğinin 1.faktörü ile 2.faktörü arasındaki keskin bir düşüş mevcuttur. 1.faktörün açıkladığı varyans oranı %42,861 ve 2.faktörün açıkladığı varyans oranı 7,912 dir (Tablo 4.9). Bu çalışmada oran $(42,861/7,912)$ 4 katından fazladır. Bu sebeple 19 maddelik BIOII ölçeği tek boyutlu olarak düşünülmektedir.

Tablo 4.6*BIOII 'e Ait Maddelerin Faktör Yükleri ve Madde-Toplam Korelasyonları*

Madde	Faktör Yükleri	Madde-Toplam Korelasyonları
A1	0,50	0,50
A2	0,45	0,45
A3	0,43	0,43
A4	0,43	0,43
A5	0,47	0,47
A6	0,46	0,46
A7	0,48	0,48
A8	0,41	0,41
A9	0,38	0,38
A10	0,39	0,39
A11	0,38	0,38
A12	0,36	0,36
A13	0,41	0,41
A14	0,36	0,36
A15	0,36	0,36
A16	0,48	0,48
A17	0,53	0,53
A18	0,35	0,35
A19	0,53	0,53

Tablo 4.6 incelendiğinde her madde için madde-toplam korelasyon değerleri 0,36 ile 0,53 arasında değişiklik göstermektedir. Maddelerin kestirme puanları 0,30 (Büyüköztürk ve ark., 2014) değerinden daha düşük olmadığı için maddelerin kabul edilebilir oldukları söylenebilir.

Tablo 4.7*BIOII Maddelerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları*

Madde	$\bar{X}$	SS
A1	3,98	1,05
A2	4,13	1,03
A3	3,90	1,27
A4	3,74	1,25
A5	3,95	1,11
A6	4,11	1,07
A7	4,24	0,98
A8	3,65	1,25
A9	4,07	1,17
A10	3,98	1,19
A11	3,92	1,19
A12	4,13	1,06
A13	3,97	1,20
A14	3,86	1,24
A15	4,25	0,98
A16	4,01	1,12
A17	3,63	1,31
A18	4,04	1,11
A19	4,27	0,94
Ölçeğin Bütünü	3,94	,073

Tablo 4.7'ye incelendiğinde maddelerin ortalamalarının 3,63 (madde 17) ile 4,27 (madde 19) arasında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla maddelerin “Katılıyorum” ve “Tamamen katılıyorum” seçeneklerinde yoğunlaştığını desteklemektedir. Ölçeğin tümü ait ortalamanın 3.94 olması “Katılıyorum” seçeneğinin tercih edildiğini belirtmektedir.

Tablo 4.8*BIOII 'nin AFA Uygulaması Sonrası Toplam Açıklanan Varyans Tablosu*

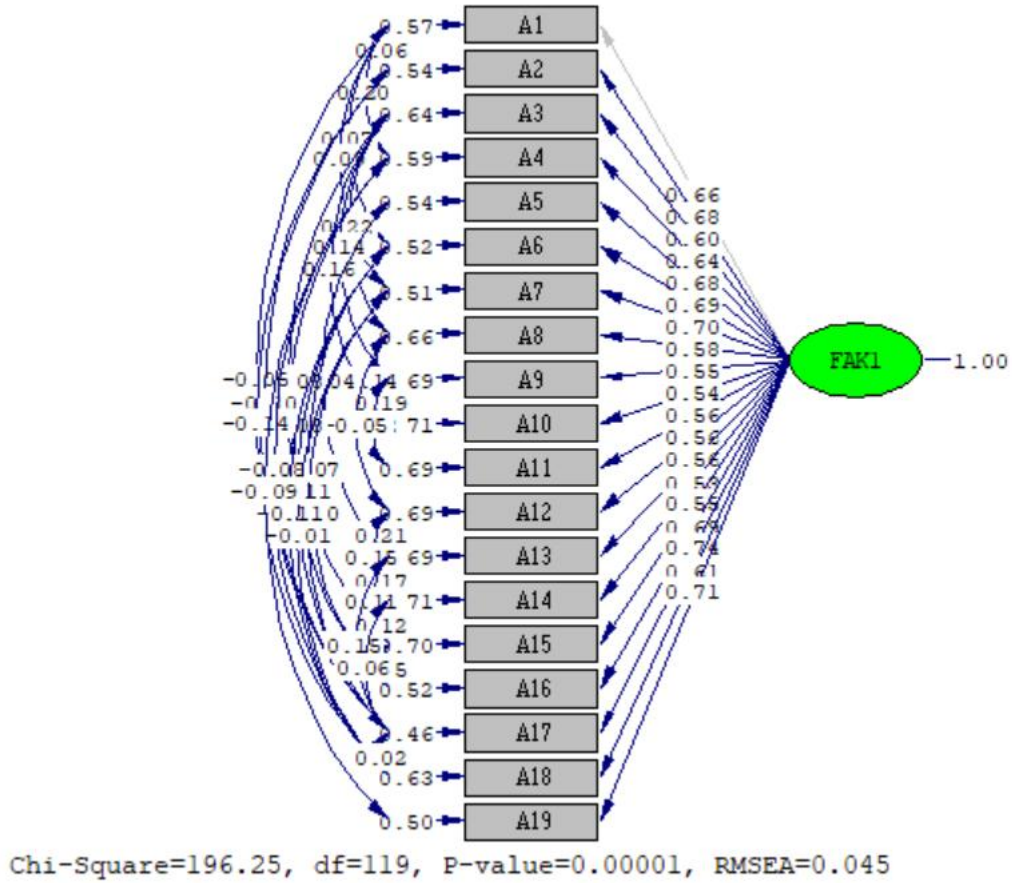
Öz değerler			Karesel Yüklerin Çıkarım Toplamları			
Faktörler	Özdeğer	Varyans Yüzdesi (%)	Yığılma Yüzdesi (%)	Öz deger	Varyans Yüzdesi (%)	Yığılma Yüzdesi (%)
1	8,144	42,861	42,861	8,144	42,861	42,861
2	1,503	7,912	50,773			
3	1,080	5,683	56,456			
4	,875	4,605	61,061			
5	,776	4,084	65,145			
6	,712	3,746	68,891			
7	,659	3,468	72,360			
8	,616	3,241	75,600			
9	,599	3,152	78,752			
10	,561	2,954	81,706			
11	,521	2,742	84,449			
12	,480	2,524	86,973			
13	,458	2,411	89,383			
14	,385	2,027	91,410			
15	,369	1,943	93,353			
16	,351	1,848	95,201			
17	,321	1,692	96,893			
18	,315	1,660	98,553			
19	,275	1,447	100,000			

Tablo 4.8 incelendiğinde öz değerleri birden yüksek olanlardan üç boyuttan oluşan ölçekte toplam varyanslar %42,861 oranında açıklanabilmektedir.

4.2.1.2. BIOH İçin DFA

Şekil 4.4.

Faktör Yüklerine Ait Path Diyagramı

Doğrulayıcı Faktör Analizi, tek boyutlu ölçeği doğrulamak için açımlayıcı faktör analizinde çıkan örneklemin ikinci kısmı (n=320) ile Lisrel 9.1 programı ile DFA sonucu model Şekil 4.4'te gösterilmiştir.

Modele ait uyum değerleri χ^2 /sd(1,64), *CFI* (,99), *NFI* (,98), *NNFI* (,99), *RMSEA* (,045) *AGFI* (,90), *RMR* (,06), ve *RMR* (,06) değerleri iyi (mükemmel) uyum göstermektedir. *GFI* (,94) değerleri kabul edilebilir uyum göstermektedir.

4.2.2. BIOII İçin Güvenirlik Çalışması

Ölçeğin güvenirliliği çalışmasında iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa ile incelenmiştir. BIOII 'in güvenirliliğinin katsayısının de yüksek ($r=,924$) olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgu BIOII ölçeğinin güvenilir olduğunu desteklemektedir.

4.3. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Yönetici ve öğretmenlerin BIOI 'den aldıkları toplam puan istatistikleri Tablo 4.13'de verilmiştir.

4.3.1. Katılımcıların BIOI Algılarına İlişkin Bulgular

Yönetici ve öğretmenlerin BIOI ölçeği toplam puan bulguları Tablo 4.9 'da verilmiştir

Tablo 4.9

Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Toplam Puan İstatistikleri

	<i>N</i>	$\bar{X}$	Median	Mode	Ranj	<i>SS</i>	Çarpıklık	Basıklık
BIOI	178	58,33	60	60	63	11,946	-,431	,213

BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin BIO toplam puan ortalamasının (58,33) madde sayısına (16) bölündüğünde 3,64 değeri elde edilmiştir. BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin BIO algı düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. BIOI 'nin standart sapma değerleri ilgili değişkene yakın kümелendiği dolayısıyla ölçülen nitelik bakımında katılımcıların çok fazla farklılık göstermediği ifade edilebilir. Ayrıca ölçeğe ait çarpıklık değeri -,431 ve basıklık değeri -,213 olduğu görülmektedir. -1 ile 1 aralığındaki çarpıklık ve basıklık katsayılarının olması dağılımın normalliğini göstermektedir (Büyüköztürk ve diğ., 2011). Bu da dağılımın normal dağılım olduğunu ve grubun homojen olduğunu şeklinde yorumlanabilir.

4.4. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin BİLSEM iklimi algı düzeyleri çeşitli değişkenler (kıdem, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, BİLSEM’de hizmet süresi, ödül sayısı) açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yöneliktir.

4.4.1. Yönetici ve Öğretmenlerin Kıdeme İlişkin BIOI Düzeyleri

Bu bölümde yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin kıdeme göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene’s homojenlik testi sonuçları Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.10

Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Kıdeme Göre Analiz Sonuçları

	Levene’s Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOI	,717	,543**

Tablo 4.10’de elde edilen sonuçlara toplam BIOI (Levene’s $F=,717$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Yönetici ve öğretmenlerin kıdeme göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi sonuçları Tablo 4.11’de verilmiştir.

** $p>.05$.

Tablo 4.11*Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Kıdeme Göre Analiz Sonuçları*

Değişken	Kategori	N	$\bar{X}$	ss	F	p
Toplam BIOI	0-6	18	60,17	10,761	,161	,923**
	7-13	38	58,32	10,634		
	14-20	64	58,00	11,754		
	20 +	58	58,14	13,463		

Tablo 4.11’de yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinin kıdeme göre fark anlamlılığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Analiz sonucunda iklim algılarının kıdeme göre toplam BIOI ($F=,161$) dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

** $p>.05$.

4.4.2. Yönetici ve Öğretmenlerin Yaş Değişkenine İlişkin BIOI Düzeyleri

Bu bölümde yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin yaşa göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene’s homojenlik testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12*Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları*

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOI	1,027	,382**

Tablo 4.12’de toplam BIOI ($F=1,027$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin yaşa göre fark anlamlılığını belirlemek için bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Test sonuçları Tablo 4.13’de verilmiştir.

** $p>.05$.

Tablo 4.13*Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları*

Değişken	Kategori	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOI	26-35	32	59,28	10,433	,955	,415**
	36-45	96	56,97	12,315		
	46-55	47	60,36	11,871		
	56 +	3	60,00	17,088		

Tablo 4.13’de yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinin yaşa göre farklılaşmanın anlamlılığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Analiz sonucunda iklim algılarının yaşa göre toplam BIOI ($F=,955$) dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeyleri anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

** $p>.05$.

4.4.3. Yönetici ve Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin BIOI Düzeyleri

Bu bölümde yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin cinsiyete göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene's homojenlik testi sonuçları Tablo 4.14'de verilmiştir.

Tablo 4.14

Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOI	,225	,636**

Tablo 4.14'de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOI ($F=,225$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Homojenliğin sağlanması dolayısıyla parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yönelik yapılan Bağımsız Gruplar için t-Testi sonuçları Tablo 4.15'da verilmiştir.

** $p>.05$.

Tablo 4.15*Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları*

Değişken	Kategori	N	$\bar{X}$	ss	t	p
Toplam BIOI	K	105	58,81	11,297	,225	,636**
	E	73	57,64	12,870		

Tablo 4.15’de yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinin cinsiyete göre fark anlamlılığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda iklim algılarının cinsiyete göre toplam BIOI ($t=,225$) dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

** $p>.05$.

4.4.4. Yönetici ve Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin BIOI Düzeyleri

Bu bölümde Yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin eğitim durumu değişkenine göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene’s homojenlik testi sonuçları Tablo 4.16’de verilmiştir.

Tablo 4.16*Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Analiz Sonuçları*

	Levene’s Test	
	F	p
Toplam BIOI	4,084	,009*

Tablo 4.16’da elde edilen sonuçlara göre toplam BIOI ($F=4,084$) dağılımlarının varyanslarının homojen olmadığı görülmüştür. BIOI ilişkin analiz tekniklerinde nan-parametrik test teknikleri kullanılmıştır. Toplam BIOI ’de homojenlik sağlanmadığı için verinin analizinde nan-parametrik test tekniklerinden Kruskal Wallis – H Testi kullanılmıştır. Analizler Tablo 4.17’de verilmiştir.

* $p<.05$.

Tablo 4.17

Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Analiz Sonuçları

	Kategoriler	<i>N</i>	<i>S.O</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
Toplam BIOI	Lisans	68	108,77			
	Y. Lisans	86	78,95	2	15,684	,001*
	Doktora	24	72,69			

Tablo 4.17’ye göre BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin BIOI düzeylerinin toplam BIOI açısından Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Toplam BIOI ($\chi^2=15.684$) değerleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Fark lisans eğitim durumuna sahip yönetici ve öğretmenler lehinedir.

* $p<.05$.

4.4.5. Yönetici ve Öğretmenlerin BİLSEM Kıdemi Değişkenine İlişkin BIOI Düzeyleri

Bu bölümde yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin BİLSEM kıdemi değişkenine göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene’s homojenlik testi sonuçları Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18*Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin BİLSEM Kıdemine Göre Analiz Sonuçları*

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOI	,912	,404**

Tablo 4.18'de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOI ($F=,912$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Homojenliğin sağlanması dolayısıyla parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin BİLSEM kıdemi değişkenine göre fark anlamlılığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Test sonuçları Tablo 4.19'da verilmiştir.

** $p>.05$.

Tablo 4.19*Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin BİLSEM Kıdeme Göre Analiz Sonuçları*

Değişken	Kategori	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	Fark(LSD)	Eta-Kare
Toplam BIOI	0-5	118	59,97	12,19	3,469	,033*	0-5 6-12	,03
	6-12	48	55,38	10,56				
	13-19	12	54,00	12,35				

Tablo 4.19'da yönetici ve öğretmenlerin toplam BIOI ($F=3,469$) dağılımları için anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Toplam BIOI için 0-5 yıl BİLSEM kıdemine sahip yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeyleri 6-12 yıl BİLSEM kıdemine sahip yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinden daha yüksektir. Farka ilişki eta kare değerlendirildiğinde söz konusu farkın etki büyüklüğünün küçük olduğu ifade edilebilir (Büyüköztürk, 2014).

* $p<.05$.

4.4.6. Yönetici ve Öğretmenlerin Ödül Değişkenine İlişkin BIOI Düzeyleri

Bu bölümde Yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin ödül değişkenine göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene's homojenlik testi sonuçları Tablo 4.20'de verilmiştir.

Tablo 4.20

Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Ödül Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOI	,771	,545**

Tablo 4.20'de elde edilen sonuçlara toplam BIOI ($F=,771$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Homojenliğin sağlanması dolayısıyla parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin ödül değişkenine göre farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Test sonuçları Tablo 4.21'de verilmiştir.

** $p>.05$.

Tablo 4.21*Yönetici ve Öğretmenlerin BIOI Düzeylerinin Ödül Değişkenine Göre Analiz Sonuçları*

Değişken	Kategori	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Fark(LSD)	Eta-Kare
Toplam BIOI	0	79	60,67	10,85	3,357	0,01*	0>7-9	,07
	1-3	68	57,24	12,66			1-3>7-9	
	4-6	16	58,63	9,66			4-6>7-9	
	7-9	6	44,17	10,70				
	10+	9	55,00	13,89				

Tablo 4.21’da yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinin ödül değişkenine göre toplam BIOI ($F=3,357$) dağılımının anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Toplam BIOI dağılımında ödül sayısı sıfır, 1-3 ve 4-6 olan yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeyleri ödül sayısı 7-9 olan yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinden daha yüksektir. Farka ilişkin eta-kare değerlendirildiğinde söz konusu farkın etki büyüklüğünün orta düzeyde olduğu ifade edilebilir (Büyüköztürk, 2014).

* $p<.05$.

4.5. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal iklim algı düzeylerinin belirlenmesidir. Katılımcıların BIOII 'den aldıkları toplam puanlarının istatistikleri Tablo 4.22'de verilmiştir.

Tablo 4.22

Öğrencilerin BIOII Toplam Puan İstatistikleri

	<i>N</i>	$\bar{X}$	Median	Mode	Ranj	SS	Çarpıklık	Basıklık
Toplam								
BIOII	320	75,80	78	88	55	14,04	-,585	-,627

BİLSEM öğrencilerinin BIOII ilişkin algı düzeylerinin ortalama değeri 75,80, madde sayısına (19) bölümünden elde edilen 3,98 değeri BİLSEM öğrencilerinin algı düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. BIOII standart sapma değerleri ilgili değişkenlerin yakın kümelandığı dolayısıyla ölçülen nitelik bakımında katılımcıların çok fazla farklılık göstermediği ifade edilebilir. Ayrıca ölçeğin çarpıklık değeri -,585, basıklık değerinin ise -,627 dir. Çarpıklık ve basıklık katsayıları -1 ile 1 aralığında olması dağılımın normal dağılım olduğu ve grubun homojen olduğunu şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2012).

4.6. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi BİLSEM öğrencilerinin BIOII algı düzeyleri çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, anne-baba eğitim durumu, aile geliri, yılda okuduğu kitap sayısı, BİLSEM'de eğitim süresi, devam ettiği program) açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yöneliktir.

4.6.1. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin cinsiyete göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene's homojenlik testi sonuçları Tablo 4.23'de verilmiştir.

Tablo 4.23

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	,001	,980**

Tablo 4.23'de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=,001$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Homojenliğin sağlanması dolayısıyla Bağımsız Gruplar için t-Testi yapılmıştır. Sonuçları Tablo 4.24'da verilmiştir.

** $p>.05$.

Tablo 4.24

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları

Değişken	Kategori	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>SS</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	<i>K</i>	166	75,83	14,04	,010	,921**
	<i>E</i>	154	75,7906	14,10		

Tablo 4.24'de öğrencilerin BIOII algı düzeylerinin cinsiyete göre fark anlamlılığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için bağımsız gruplar için t-testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda iklim algılarının cinsiyete göre BIOII ($t=,010$) dağılımı için anlamlı biçimde

farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin BIOII düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

****p>.05.**

4.6.2. Öğrencilerin Yaş Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin yaşa fark anlamlılığı belirlemek için Levene'ss homojenlik testi sonuçları Tablo 4.25'de verilmiştir.

Tablo 4.25

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	1,271	,282**

Tablo 4.25'de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=1,271$) dağılımlarının varyanslarının homojen olduğu görülmüştür. Homojenliğin sağlanması dolayısıyla parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Öğrencilerin BIOI düzeylerinin yaşa göre farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Sonuçları Tablo 4.26'da verilmiştir.

****p>.05.**

Tablo 4.26*Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Yaşa Göre Analiz Sonuçları*

	Kategori	N	$\bar{X}$	ss	F	p
Toplam BIOII	9-11	107	78,85	14,49	1,271	,282**
	12-14	164	75,96	13,66		
	15-18	49	73,02	14,27		

Tablo 4.26’da öğrencilerin BIOII algı düzeylerinin yaşa göre fark anlamlılığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Analiz sonucunda toplam BIOII ($F=1,271$) dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin BIOII düzeyleri yaşa göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

** $p>.05$.

4.6.3. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin kardeş sayısı değişkenine göre fark anlamlılığını belirlemek için Levene’s homojenlik testi sonuçları Tablo 4.27’de verilmiştir.

Tablo 4.27*Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları*

	Levene’s Test	
	F	p
Toplam BIOII	1,224	,301**

Tablo 4.37’de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=1,224$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Homojenliğin sağlanması dolayısıyla parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Öğrencilerin BIOI düzeylerinin kardeş sayısı

değişkenine göre fark anlamlılığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Sonuçları Tablo 4.28’de verilmiştir.

**p>.05.

Tablo 4.28

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Değişken	Kategori	N	$\bar{X}$	ss	F	p
Toplam BIOII	2	54	75,94	13,64	1,224	,301**
	3	194	76,26	14,42		
	4	53	76,13	12,74		
	5	19	69,84	14,52		

Tablo 4.28’de öğrencilerin BIOII algı düzeylerinin kardeş sayısına göre toplam BIOII ($F=1,224$) dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin BIOII düzeyleri kardeş sayısına göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

**p>.05.

4.6.4. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin anne eğitim durumu değişkenine göre fark anlamlılığını belirlemek için Levene’s homojenlik testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.29’de verilmiştir.

Tablo 4.29*Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Analiz Sonuçları*

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	3,761	,005*

Tablo 4.29'de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=3,761$) dağılımlarının varyanslarının homojen olmadığı görülmüştür. Homojenliğin sağlanamaması dolayısıyla non-parametrik testlerden olan Kruskal Wallis – H testinin yapılmasına karar verilmiştir. Test sonuçları Tablo 4.30'da verilmiştir.

* $p<.05$.

Tablo 4.30*Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Analiz Sonuçları*

	Kategoriler	<i>N</i>	<i>S.O</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
Toplam BIOII	İlkokul	14	14,03			
	Ortaokul	18	15,47			
	Lise	73	13,56	4	12,761	,006*
	Lisans	170	13,75			
	Lisans Ü	45	13,72			

Tablo 4.30'a göre BİLSEM öğrencilerinin BIOII düzeylerinin anne eğitim durumu değişkeni açısından Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Toplam BIOII ($\chi^2=12,761$) değerleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Farklar Lise ve üstü eğitim alan anneler lehinedir.

* $p<.05$.

4.6.5. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin baba eğitim durumu değişkenine göre fark anlamlılığı için Levene's homojenlik testi sonuçları Tablo 4.31'de verilmiştir.

Tablo 4.31

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	,178	,950**

Tablo 4.31'de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=,178$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Homojenliğin sağlanması dolayısıyla parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Öğrencilerin BIOI düzeylerinin baba eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Sonuçları Tablo 4.32'da verilmiştir.

** $p>.05$.

Tablo 4.32

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Değişken	Kategori	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	İlkokul	16	73,69	14,52	,178	,950**
	Ortaokul	15	76,27	15,68		
	Lise	63	75,05	13,26		
	Lisans	172	76,05	13,90		
	Lisans Ü	54	76,43	15,22		

Tablo 4.32'de öğrencilerin BIOII algı düzeylerinin baba eğitim durumuna göre toplam BIOII ($F=,352$) dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre

öğrencilerin BIOII düzeyleri baba eğitim durumuna göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

****p>.05.**

4.6.6. Öğrencilerin Aile Geliri Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin aile geliri değişkenine göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene's homojenlik testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.33'de verilmiştir.

Tablo 4.33

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Aile Geliri Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	,496	,685**

Tablo 4.33'de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=,751$) dağılımının varyansının homojen olduğu görülmüştür. Homojenliğin sağlanması dolayısıyla parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Öğrencilerin BIOII düzeylerinin aile geliri değişkenine göre farklılaşmanın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için ANOVA uygulanmıştır. Sonuçları Tablo 4.34'da verilmiştir.

****p>.05.**

Tablo 4.34

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Aile Geliri Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Değişken	Kategori	N	$\bar{X}$	ss	F	p
Toplam BIOII	5500TL Altı	6	79,50	9,93	,496	0,685**
	5500-10000TL	42	73,70	14,92		
	10001-15000TL	77	75,77	14,00		
	15001TL Üs	195	76,16	14,02		

Tablo 4.34’de öğrencilerin BIOII algı düzeylerinin aile gelirine göre toplam BIOII ($F=,496$) dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin BIOII düzeyleri aile gelirine göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır.

** $p>.05$.

4.6.7. Öğrencilerin Okuduğu Kitap Sayısı Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin yılda okuduğu kitap sayısı değişkenine göre fark anlamlılığı belirlemek için Levene’s homojenlik testi sonuçları Tablo 4.35’de verilmiştir.

Tablo 4.35

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Yılda Okuduğu Kitap Sayısı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Levene’s Test	
	F	p
Toplam BIOII	2,495	,043*

Tablo 4.35’de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=2,495$) dağılımlarının varyanslarının homojen olmadığı görülmüştü. Homojenliğin sağlanmaması dolayısıyla non-parametrik testlerden olan Kruskal Wallis – H testinin yapılmasına karar verilmiştir. Testi sonuçları Tablo 4.36’da verilmiştir.

* $p<.05$.

Tablo 4.36

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin Yılda Okuduğu Kitap Sayısı Değişkenine Göre Analiz

Sonuçları

	<i>Kategoriler</i>	<i>N</i>	<i>S.O</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
Toplam BIOII	1-5	30	96,10	3	5,508	,138**
	6-10	54	72,43			
	11-15	36	82,24			
	16-20	39	76,04			

Tablo 4.36’ e göre BİLSEM öğrencilerinin BIOII düzeylerinin yılda okuduğu kitap sayısı değişkeni açısından Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Toplam BIOII ($\chi^2=5,508$) değerleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

** $p>.05$.

4.6.8. Öğrencilerin BİLSEM Eğitim Süresi Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin BİLSEM eğitim süresi değişkenine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi için Levene’s homojenlik testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.37’de verilmiştir.

Tablo 4.37

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin BİLSEM Eğitim Süresi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	8,969	,001*

Tablo 4.47’de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=8,969$) dağılımlarının varyanslarının homojen olmadığı görülmüştür. Homojenliğin sağlanmaması dolayısıyla non-parametrik testlerden olan Kruskal Wallis – H testinin yapılmasına karar verilmiştir. Testi sonuçları Tablo 4.38’da verilmiştir.

* $p<.05$.

Tablo 4.38

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin BİLSEM Eğitim Süresi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Kategoriler	<i>N</i>	<i>S.O</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1-3	91	139,55			
Toplam BIOII 4-6	181	155,05	2	26,675	,001*
7-9	48	220,76			

Tablo 4.36’ e göre BİLSEM öğrencilerinin toplam BIOII düzeylerinin BİLSEM eğitim süresi değişkeni açısından Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Toplam BIOII ($\chi^2=26,675$) değerleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Fark 7-9 yıl eğitim alan öğrenciler lehinedir.

* $p<.05$.

4.6.9. Öğrencilerin Bilsem Programı Değişkenine İlişkin BIOII Düzeyleri

Bu bölümde öğrencilerin BIOII düzeylerinin BİLSEM programı durumu değişkenine fark anlamlılığı belirlemek için Levene's homojenlik testi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 4.39'de verilmiştir.

Tablo 4.39

Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin BİLSEM Programı Değişkenine Göre Varyansların Homojenliği İçin Analiz Sonuçları

	Levene's Test	
	<i>F</i>	<i>p</i>
Toplam BIOII	3,322	,002*

Tablo 4.39'de elde edilen sonuçlara göre toplam BIOII ($F=3,322$) dağılımının varyansının homojen olmadığı görülmüştür. Homojenliğin sağlanmaması dolayısıyla non-parametrik testlerden olan Kruskal Wallis – H testinin yapılmasına karar verilmiştir. Testi sonuçları Tablo 4.40'da verilmiştir.

* $p<.05$.

Tablo 4.40*Öğrencilerin BIOII Düzeylerinin BİLSEM Programı Değişkenine Göre Analiz Sonuçları*

	Kategoriler	N	S.O	sd	χ^2	p
Toplam BIOII	BYF1	88	139,92	7	32,385	,001*
	BYF2	72	141,41			
	BYF3	64	146,73			
	BYF4	33	205,76			
	PROJE1	24	175,48			
	PROJE2	18	208,44			
	PROJE3	14	226,36			
	PROJE4	7	221,79			

Tablo 4.40' ye göre BİLSEM öğrencilerinin BIOII düzeylerinin BİLSEM programı değişkeni açısından Kruskal-Wallis H testi yapılmıştır. Toplam BIOII ($\chi^2=32,385$) değerleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmiştir. Fark BYF4, PROJE2, PROJE3 ve PROJE4 lehinedir.

*p<.05.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, BİLSEM kurumsal iklim ölçeğine ilişkin analizlerin sonuçları; yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeyleri, çeşitli demografik değişkenler bakımından BIOI düzeylerinde farklılık oluşturup oluşturmadığı; öğrencilerin BIOII düzeyleri, çeşitli demografik değişkenler bakımından BIOII düzeylerinde farklılıklar olup olmadığı alan yazın referansları ile sunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bilim ve Sanat Merkezi'nin kurumsal okul iklimini belirlemeye yönelik yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini belirlemek bu çalışmanın başat amacıdır. Ölçek geliştirme doğrultusunda alan yazında yer alan ölçek geliştirme aşamaları takip edilmiştir (Baykul, 2010; Erkuş, 2012; Gül & Sözbilir, 2015; Seçer, 2015). Bu aşamaların ilk basmağı olarak öncelikle literatürdeki araştırmalar incelenmiş ve ölçeğin iki ayrı başlığa ayrılmasına karar verilmiştir. Birinci başlıkta geliştirilen ölçek için yönetici ve öğretmen görüşleri, ikinci başlık altında geliştirilen ölçek için öğrenci görüşleri alınmıştır. Her iki başlık için madde havuzları oluşturulmuştur. Madde havuzunda yer alan ölçek maddelerinin kapsam geçerliliğini sağlamak uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanların maddeler ile ilgili önerileri doğrultusunda uygun bulunan düzenlemeler yapılmıştır. Ölçek maddelerinin anlaşılabilir ve uygulanabilirliğini görmek amacıyla BİLSEM öğrenci, öğretmen ve yöneticilerine BIO ön deneme uygulaması yapılmıştır. Örneklem büyüklüğünün uygunluğunu test etmeye KMO testi sonuçlarına göre pilot uygulama için ($KMO=0,876$) ve esas uygulama BIOI için ($KMO=0,902$) ve BIOII için ($KMO=0,936$) örneklem büyüklüğü yeterli düzeydedir. KMO değerinin 0,80'den büyük olması yeterli düzeye (Comrey & Lee, 2013; Şencan, 2005) 0,90 ve üzerinde olması (Kline, 1994) mükemmel örneklem büyüklüğüne işaret etmektedir.

İlk uygulama sonrasında örneklem büyüklüğü ile ilgili gereklilikler sağlandıktan sonra mevcut verilerin madde gücü ve madde ayırt ediciliği hesaplanmıştır. Madde ayırt ediciliği 0,30 değerinden daha düşük (Özçelik; 2010) maddeler her iki ölçek maddelerinden

çıkarılmıştır. Başlangıçta BIOI 50 maddeden uzman görüşü alınarak 46 maddeye düşürülmüştür. BIOII başlangıçta 49 madde olarak oluşturulmuş gerekli adımlar uygulanarak 44 maddeye düşürülmüştür. Madde kestirimi analizleri sonrasında AFA yapılmıştır. AFA sonucunda madde yük değerlerinin en az 0,30 (Büyüköztürk ve ark., 2014; Çokluk ve ark., 2012) olması kriter olarak belirlenmiştir. Gerekli madde çıkarımları yapılarak ölçeğin son formunda BIOI 16 madde, BIOII 19 madde kalmıştır.

Yamaç birikinti grafiğinde öz değerleri 1'den küçük olmaya başladığında faktörler ayırt edilmemeye (Aksu ve ark., 2017) başladığı ölçütü dikkate alındığında BIOI'in tek boyutlu ve BIOII tek boyutlu olarak nihai şeklini almıştır. Maddelerin kestirme puanları 0,30 (Büyüköztürk ve ark., 2014) değerinden daha düşük olmadığı için maddelerin kabul edilebilir oldukları söylenebilir. BIOI tek boyuttan oluşan ölçme aracının toplam varyans %50,586 ve BIOII tek boyuttan oluşan ölçme aracının toplam varyans 42,861 olarak bulunmuştur. Faktör sayısının birden fazla olduğu ölçek geliştirme çalışmalarında açıklanan toplam varyans %30 (Büyüköztürk ve ark., 2014) değerinin üzerinde olması istenmektedir. Dolayısıyla BIOI ve BIOII toplam varyansının ölçütleri sağladığı görülmüştür.

AFA sonucunda ortaya çıkan her iki yapının da test edilmesi ve bu yapının toplanan veriler ile ne derece doğrulandığının incelenmesi için DFA (Seçer, 2017) yapılmıştır. DFA'da BIOI'in tek boyutuna ait 16 maddenin ve BIOII'nin tek boyutuna ait 19 maddenin oluşturduğu yapının doğrulanması için Lisrel 8.8 programı kullanılmıştır. Analiz sonucunda bütün t değerlerinin manidar (Çokluk ve ark., 2012; Jöreskog & Sörbom, 1996) ayrıca faktör yük değerleri BIOI için 0,301 ile 0,698 ve BIOII için 0,350 ile 0,530 arasındadır. BIOI modele ait uyum değerleri χ^2 /sd (1,174), *CFI* (1,00), *NFI* (,98), *NNFI* (1,00), *RMR* (,09) ve *SRMR* (,04), *RMSEA* (,03) ve *GFI* (,95) değerleri iyi (mükemmel) uyum göstermektedir. AGFI (,88) değerleri kabul edilebilir uyum göstermektedir. BIOII modele ait uyum değerleri χ^2 /sd (1,64), *CFI* (,99), *NFI* (,98), *NNFI* (,99), *RMSEA* (,045) *AGFI* (,90), *RMR* (,06), ve *RMR* (,06) değerleri iyi (Kelloway, 1998; Schermelleh Engel ve ark., 2003).

Yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerine ilişkin sonuçlar ve bu olguların çeşitli demografik değişkenler açısından elde edilen sonuçları araştırma alt problemleri bağlamında aşağıda verilmiştir.

5.1.1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

Yönetici ve öğretmenlerin Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklimine ilişkin algı düzeylerinin ortalama değeri 58,33 madde sayısına (16) bölümünden elde edilen 3,64 değeri BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin algı düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Coleman (1994) öğretmenliği heyecanlı, mutlu ve mesleki tatmin olarak tanımlamaktadır. BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere eğitim verdikleri kurumun ikliminin onların mesleki doyumuna katkı sağladığı sonucunu çıkarabiliriz.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin BİLSEM iklimi algı düzeyleri çeşitli değişkenler (kıdem, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, BİLSEM’de hizmet süresi, ödül sayısı) açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yöneliktir. BIOII ’nin toplam değeri açısından incelenen bulgular ve elde edilen sonuçların değerlendirmeleri aşağıda verilmiştir. BİLSEM öğretmenleri, özel yetenekli öğrencilerin çok dikkatli olduklarını ve söyledikleri her kelimenin onları etkileyebileceğini vurgulamışlardır. Özel yetenekli öğrencilerin özelliklerinden olan duyarlılık ve kırılganlık dikkate alındığında bu öğrencilerle açık ve net iletişim kurulması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Graffam ’ın (2006) özel yetenekli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin niteliklerini belirlediği çalışmasında kişisel geçmişi, hizmet öncesi eğitim durumu ve iletişim becerilerinin önemli olduğu sonucuyla benzerlik göstermektedir.

5.1.2.1. Kıdem Değişkenine Ait Sonuçlar

Yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinin BİLSEM kıdemine anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. İklim algısının kıdeme göre farklılaşmadığı yönetici ve öğretmenlerin ortak okul iklimini benimsedikleri şeklinde yorumlanabilir.

5.1.2.2. Yaş Değişkenine Ait Sonuçlar

Yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeyleri yaşa göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle araştırma bulgusu doğrultusunda yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeyleri yaşa göre iklim algısını etkilememektedir.

5.1.2.3. Cinsiyet Değişkenine Ait Sonuçlar

Bu alt başlığa göre yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. Katılımcıları kadın ya da erkek olması BIOI düzeylerinde farklılaşmanın olmaması evrensel ve kutsal bir meslek olan öğretmenliğin temel motivasyonunun görev bilinci olmasından kaynaklandığı gerçeğini desteklemektedir.

5.1.2.4. Eğitim Durumu Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucuna göre iklim algılarının eğitim durumuna göre toplam BIOI açısından farklılıklar belirlenmemiştir. Elde edilen fark lisans eğitim durumuna sahip yönetici ve öğretmenler lehinedir. Araştırmalar, öğretmenlerin mesleki gelişiminin üstün yeteneklilerin eğitimine olumlu etkileri olduğunu ortaya koymaktadır(Fraser-Seeto, K. T., Howard, S. J., & Woodcock, S., 2015). BIOI algı düzeyinin lisans eğitimi almış öğretmenler lehine yüksek çıkmasının yüksek lisans ve doktora derecesinde eğitim düzeyine sahip yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeylerinin akademik gelişimleriyle ters orantılı olarak gitmesi eğitimin kalitesinin artırılması beklentileriyle ilgili olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

5.1.2.5. BİLSEM Kıdem Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinin BİLSEM kıdemine göre toplam BIOI için 0-5 yıl BİLSEM kıdemine sahip yönetici ve öğretmenlerin BIOI düzeyleri 6-12 yıl BİLSEM kıdemine sahip yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinden daha yüksektir.

5.1.2.6. Ödül Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda BIOI algı düzeylerinin ödüle göre toplam BIOI dağılımında anlamlı bir biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Toplam BIOI dağılımında ödül sayısı sıfır, 1-3 ve 4-6 olan yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeyleri ödül sayısı 7-9 olan yönetici ve öğretmenlerin BIOI algı düzeylerinden daha yüksektir. Elde edilen sonuçlar BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin ulusal ve uluslararası yarışmalarda aldıkları ödül sayısının artması ile kurumun iklim algısı düzeylerinde düşüşler olduğu belirlenmiştir. Tıpkı eğitim durumunda

olduğu gibi başarı ve eğitim durumu arttıkça iklim algısı düzeyi azalmaktadır. Daha eleştirel yaklaşımlar bu gruplar için iklim algı düzeyinin düşük çıkmasına neden olarak gösterilebilir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Sonuçlar

Öğrencilerin BİLSEM iklimine ilişkin algı düzeylerinin belirlenmesine yönelik alt problemidir. BİLSEM öğrencilerinin BİLSEM iklimi algı düzeylerinin ortalama değeri 75,80 madde sayısına (19) bölümünden elde edilen 3,98 değeri BİLSEM öğrencilerinin algı düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Sonuçlar

BİLSEM öğrencilerinin BİLSEM iklimi algı düzeyleri çeşitli değişkenler (Cinsiyet, Yaş, Kardeş Sayısı, Anne-Baba Eğitim Durumu, Aile Geliri, Yılda Okuduğu Kitap Sayısı, BİLSEM’de Eğitim Süresi, Devam Ettiği Program) açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yöneliktir.

5.1.4.1. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII algı düzeyleri cinsiyete göre toplam BIOII dağılımının anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin BIOII algı düzeyi cinsiyetten bağımsız sonuçlar vermiştir. Araştırmalar gösteriyor ki (Gallagher, 1996; Piirto, 1999 Colangelo ve Davis, 2002), öğrenciler entelektüel yetenekleri ilgili kriterler kullanılarak üstün yetenekli tanımını alıyorlar. Literatür de bulguyu desteklemektedir.

5.1.4.2. Öğrencilerin Yaş Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII algı düzeyleri yaşa göre toplam BIOII dağılımının anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin BIOII düzeyleri yaşa göre farklılaşmamaktadır.

5.1.4.3. Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII algı düzeyleri kardeş sayısına toplam BIOII dağılımının anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre öğrencilerin BIOII düzeyleri kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır.

5.1.4.4. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII algı düzeylerinin anne eğitim durumuna göre toplam BIOII dağılımının anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeyi ortaokul eğitim düzeyinde olan öğrencilerin BIOII algı düzeyleri anne eğitim düzeyleri lise, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyinde olan öğrencilerin BIOII algı düzeylerinden düşük olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim düzeyi yükseldikçe olumlu iklim algısının arttığı ifade edilebilir. Üstün zekâlı çocuğun yeteneğini ilk olarak evde ebeveynler fark eder. Annelerin üstün yetenekliler için eğitim veren kurumlar konusunda duyarlılıkları iklim algısını olumlu etkilediği sonucuna ulaşabiliriz.

5.1.4.5. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII algı baba eğitim durumuna göre toplam BIOII dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Baba eğitim durumu ile öğrencilerin BIOII algı düzeyleri değişmemektedir

5.1.4.6. Öğrencilerin Aile Geliri Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII algı düzeyleri aile gelirine göre toplam BIOII dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Aile gelir düzeyi öğrencilerin BIOII algı düzeylerinde farklılaşmaya neden olmamaktadır.

5.1.4.7. Öğrencilerin Yılda Okuduğu Kitap Sayısı Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII algı düzeyleri yılda okuduğu kitap sayısı değişkenine göre toplam BIOII dağılımı için anlamlı biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

5.1.4.8. Öğrencilerin BİLSEM’de Eğitim Süresi Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII algı düzeylerinin BİLSEM eğitim süresine göre toplam BIOII dağılımında BİLSEM eğitim süresine göre 1-3 ve 4-6 yıl eğitim alanlar 7-9 yıl eğitim alanlardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Eğitim süresi arttıkça BIOII algı düzeyleri artmaktadır. Birçok eğitimcinin yaygın inancı, üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin zaten akademik olarak avantajlı ve herhangi bir öğretmen müdahalesi olmadan bile başarılı olacak şeklindedir (Colangelo, Assouline & Gross, 2004; Gallagher, 2003; Lassig, 2009; Megay-Nespoli, 2001., Taylor & Milton, 2006; VanTassel-Baska, 1997). Araştırmalar bunun bir efsane olduğunu göstermektedir, bunun yerine üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin başarılı olma ihtimalinin düşük olduğunu göstermektedir. (DeBuhr, 2011; Parliament of the Commonwealth of Australia, 2001; Plunkett, 2002). BİLSEM eğitimi süresi arttıkça öğrencilerin bu iklimi benimseme oranları da artmaktadır. Dolayısıyla BİLSEM’lerin olumlu iklim oluşturmaları üstün yetenekli öğrencilerin devamlılığı için önemlidir.

5.1.4.9. Öğrencilerin BİLSEM’de Devam Ettiği Program Değişkenine Ait Sonuçlar

Araştırma sonucunda öğrencilerin BIOII düzeylerinin BİLSEM’de devam ettiği program değişkenine göre toplam BIOII dağılımı için anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. BİLSEM’de uygulanan programlardan BYF4, PROJE2, PROJE3ve PROJE4 programa devam eden öğrencilerin iklim algı düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ebetteki uzun süre bir yapının içerisinde eğitim almış olmak sistemin değerlendirilmesi için avantaj sağlayacaktır. Burada öğrencilerin yaşının da büyüdüğü dikkate alınarak iklim algılarının önemli düzeyde artması kurum için olumlu çıkarımlar elde edilmesini sağlayabilir. Proje programlarında yapılan çalışmalar nedeniyle elde edilen ulusal ve uluslararası başarıları öğrencilere kimi avantajlar sağlaması dolayısıyla bu programlarda daha verimli ve kurumu sahiplenici davranmaları öğrencilerin gözlemlenen davranışları arasındadır.

5.1.5. Beşinci Alt Probleme Ait Sonuçlar

BİLSEM yönetici ve öğretmenlerinin BİLSEM iklimi algı düzeylerini belirlemeyi amaçlayan BİLSEM Kurumsal İklim Ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığının belirlenmesine yöneliktir.

Araştırmanın güvenilirlik çalışmaları kapsamında BIOI Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı kullanılmıştır. İç tutarlılık katsayısının BIOI ($r=.927$) olduğu görülmüştür. BIOI güvenilirlik katsayısı yüksek bir ölçektir.

5.1.6. Altıncı Alt Probleme Ait Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt problemi öğrencilerin BİLSEM iklimi algı düzeylerini belirlemeyi amaçlayan BIOII geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olup olmadığını belirlemeye yöneliktir.

Araştırmanın ölçeğin güvenilirliği iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa ile incelenmiştir. BIOII'in güvenilirliğinin katsayısının de yüksek ($r=.924$) olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgu BIOII ölçeğinin güvenilir olduğunu desteklemektedir. Özdamar (2015)'ye göre Cronbach's Alpha değerleri; .61-.80 arsında ölçek orta güvenilirlikte, .81-1.00 arasında ise ölçek yüksek güvenilirliktedir.

Sonuç olarak çalışma kapsamında BİLSEM'de eğitim, öğretim ve işleyişinin mevcut yapı içerisinde yönetici ve öğretmenlerin eğitim programlarının özel yetenekli bireylere uygun olarak yürütülebilip yürütülemediği, mevcut çalışma koşullarına dair gözlemleri ve öğrencilerin mevcut yapı içerisindeki eğitim, öğretim ve öğretmenlere ilişkin gözlem, tecrübe ve beklentilerini niteleyebilecek ölçek çalışması yapılmıştır.

Sosyal olarak inşa edilen kavramlar ve yapılar okullarda anlam kazanır (Borland, 2004). Literatürde önemli bir yere sahip Sosyal Bağ Teorisi'ne (Hirschi, 2017) göre, her insan yaşadığı sosyal bağlarla bağlıdır. Okulun öğrencilerin tutum ve davranışlarındaki etkisi eğitim sürecinde gözlemlenebilir niteliklerdir. Neredeyse tüm çocuklar okul eğitiminin bazı yönlerini anlamsız ve sıkıcı bulabilirler. Üstün yetenekli öğrenciler yaşadıkları zorlukları yetişkinlerle paylaşma konusunda isteksiz olabilirler (Peterson, & Ray, 2006). Okula dair bileşenleri sorgulayabilirler. Okul, öğretmen, eğitimin kalitesi, öğretim yöntemleri, öğretim ve

öğrenme ekipmanları, birlikte çalışılan diğer öğrenciler, kişisel çalışma alışkanlıkları, motivasyon ve sınav kaygısı bunların arasında sayılabilir(Bıçak, B. 2013). Güvenli bir okul ikliminin sağlanması üstün yetenekli öğrencilerde yetenek alanlarının fark ettirilmesi ve geliştirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir. Üstün yeteneklilik, yaratılışın bir parçası değildir ve etkilerini, sosyal etkileşim yolundan ziyade önceden var olan bir potansiyelle deneyimleyerek gerçeklerin yavaş yavaş birikmesi yoluyla kazanırlar (Borland, 1997). Etkili okul ortamı ile etkili öğretimi kolaylaştırmak modern toplumların kendilerini yönetme ve düzenlemesine bağlıdır (Gallagher, s. 70).

Geliştirilmiş ve uygulanmış eğitim modellerinin eksikliği; sınırlı bilimsel araştırma; üstün zekâlıların eğitiminde uzman, öğretmen ve yönetici eksikliği ve yetersiz finansman, politika ve uygulamadaki zayıflıkları destekleyen bazı önemli unsurları sağlayabilir. Son dönemdeki stratejik planlar, sahadaki birçok birimin eksikliklerini ve yetersizliklerini tartışmayı amaçladığından, bu planlar, bu büyük sorunların aşılmasına yönelik hayati bir girişim olarak görülebilir. Planlar ancak mevcut kararların gelecekteki etkinliğini açıkça vurgulamak için daha da geliştirilmeleri durumunda yararlı olabilir (Mammadov, 2015).

5. 2. Öneriler

Öneriler iki aşlık altında toplanmıştır.

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Geliştirilmiş Öneriler

- Yönetici ve öğretmenlerin üniversitelerle işbirliği içerisinde eğitim planlaması ve bu tür bilgiye ulaşılabilecek kanalların öğrencilere deneyimlemesine olanak sağlamalıdır.
- Araştırma bulgularına dayanarak BİLSEM öğrencilerinin BİLSEM eğitim süresi arttıkça iklim algılarının arttığı dolayısıyla öğrencilerin BİLSEM'e devam etmelerinin önemini kavramaları için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

- BİLSEM öğretmenlerinin öğrencilerin BİLSEM iklim algısının erken yaşlarda fark etmeleri için bu amaca yönelik etkinliklerin planlamasına ağırlık vermelidirler.
- Üstün yetenekli bireyin ilköğrenimi aileden alması dolayısıyla BİLSEM rehberlik birimi ve veliler arasında işbirliğinin önemi vurgulanmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Geliştirilmiş Öneriler

- Araştırma sonucunda geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu bulgulanan BIOI ve BIOII 'ye yönelik araştırmacılar daha kapsamlı bir katılımcı grubu ile norm çalışması yapabilirler.
- BİLSEM kurumsal iklimini ortaya çıkarmak için alternatif veri toplama araçlarıyla veri toplanarak BIOI ve BIOII 'nin tutarlılığı ve korelasyonu test edilebilir.
- Araştırmacılar çoklu veri toplama araçlarını kullanarak derinlemesine araştırma yapabilirler.
- Üstün yetenekli bireylere yönelik veri toplama araçlarını kullanarak derinlemesine araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akarsu, F. (2001). *Üstün yetenekli çocuklar: Aileler ve sorunları*. Eduser Yayınları.

Akarsu, F. ve Davaslıgil, Ü. (2004). *Türkiye’de üstün yetenekli çocukların eğitiminin dünü, bugünü, geleceği. I. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi yayın dizisi: 9*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Akkanat, Ç., ve Gökdere, M. (2018). The Effect of Academic Involvement and School Climate as Perceived by Gifted Students in Terms of Talent, Creativity, and Motivation in Science. *Universal Journal of Educational Research*, 6(6), 1167-1174.

Avcı, A. (2005). *Anne ve babaların üstün yetenekli çocuklarını farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Baykoç N. (2014). *Üstün; akıl, zekâ, deha, yetenek, dâhiler - savantlar gelişimleri ve eğitimleri*. Ankara: Vize Yay

Bakır, B. (2015). *Üstün zekâlı olan ve üstün zekâlı olmayan öğrencilerin benlik algısı ve ebeveynlerinin çocuk yetiştirme stilleri üzerine bir yapısal eşitlik modellemesi* (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Berger, S. L. (1991). *Differentiating curriculum for gifted students*. Reston, VA.: ERIC Clearinghouse on Handicapped and Gifted Children.

Berns, R.M. (2004). *Child. Family. School. Community; Socialization and Support*. USA: Thomson Learning Inc.

Bıçak, B. (2013). Scale for Test Preparation and Test Taking Strategies. *Educational sciences: Theory and practice*, 13(1), 279-289.

Binet, A., & Simon, T. (1904). On the necessity of establishing a scientific diagnosis of the lower states of intelligence. *L’Année Psychologique*, 11, 163-190. doi:10.3406/psy.1904.3674.

Borland, J. (2004). Issues and Practices in the Identification and Education of Gifted Students From Under-represented Groups. *US Department of Education*.

Borland, J. H. (1997). Gifted education and the threat of irrelevance. *Journal for the Education of the Gifted*, 19, 129-147.

Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., Köklü, N. (2011). Sosyal Bilimler için İstatistik (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi. Sayfa 48 ve 63.

Clark, B. R. (1997). The modern integration of research activities with teaching and learning. *The journal of higher education*, 68(3), 241-255.

Clikeman, M.S. (2007). *Social Competence in Children*. USA: Springer Science and Business Media.

Colangelo, N., & Davis, G. A. (2002). *Handbook on gifted education*. Allyn & Bacon, 75 Arlington St., Suite 300, Boston, MA 02116.

Coleman, L. J. (1994). "Being a teacher": Emotions and optimal experience while teaching gifted children, *Gifted Child Quarterly*, 38(3), 12-26.

Colangelo, N., & Davis, G. A. (1997). *Handbook of gifted education*. Boston: Allyn and Bacon.

Conklin, W., & Frei, S. (2007). *Differentiating the curriculum for gifted learners: All grades*. Teacher Created Materials.

Çalık, T., & Kurt, T. (2010). Okul İklimi Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(157), 167-180.

Çalık, T., Özbay, Y., Özer, A., Kurt, T. & Kandemir, M. (2009). İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Zorbalık Statülerinin Okul İklimi, Prososyal Davranışlar, Temel İhtiyaçlar Ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 60 (60), 555-576.

Çitil, M. (2017). *Türkiye’de Özel Eğitim: Tarihsel, Politik ve Yasal Gelişmeler*. Vize Yayıncılık, Ankara

Çitil, M. (2018). Türkiye’de Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Politikalarının Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Üstün-Özel Yeteneklilerin Eğitimi*, 143-172. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/40518/480017>

Chan, D. W. (2011). Characteristics and competencies of teachers of gifted learners: The Hong Kong student perspective. *Roeper Review*, 33(3), 160-169.

Colangelo, N., Assouline, S. G., & Gross, M. U. M. (2004). A nation deceived: How schools hold back America’s brightest students. Belin-Blank Centre for Gifted Education and Talent Development. Retrieved from

http://www.accelerationinstitute.org/nation_deceived/nd_v2.pdf

Colangelo & G. A. Davis (Eds.), *Handbook of gifted Education* (3rd ed.) (pp.11–23). Boston, MA: Allyn and Bacon.

Davaslıgil, Ü. ve Zeana, M. (2004). Üstün zekâlıların eğitim projesi, *Üstün yetenekli çocukların bildiriler kitabı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Dai, D. Y., Moon, S. M., & Feldhusen, J. F. (1998). Achievement motivation and gifted students: A social cognitive perspective. *Educational Psychologist*, 33(2-3), 45-63.

David, H. (2011). The importance of teachers' attitude in nurturing and educating gifted children. *Gifted and Talented International*, 26(1-2), 71-80.

Davis, G. A., & Colangelo, N. (Eds.). (1997). *Handbook of gifted education*. Allyn and Bacon.

Demirtaş, H (2005). “*Sınıf Yönetiminin Temelleri, Etkili Sınıf Yönetimi*”. Ankara: Anı Yayıncılık.

Ellis, J. L. (1989). Evaluating idiosyncratic programs of education for the gifted. *Canadian Journal of Education/Revue canadienne de l'education*, 93-101.

Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ayarlamalar ve ölçek iyileştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Freiberg, H. J. and Stein, T. A. (1999) Measuring, improving and sustaining healthy learning environments, in: H. J. Freiberg (ed.) *School Climate: Measuring, Improving and Sustaining Healthy Learning Environments* (Philadelphia, PA: Falmer Press), p. 11.

Fraser-Seeto, K. T., Howard, S. J., & Woodcock, S. (2015). An investigation of teachers' awareness and willingness to engage with a self-directed professional development package on gifted and talented education. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(1), 1-14.

Feldhusen, J. F. (1986). A conception of giftedness. *Identifying and nurturing the gifted. An international perspective*, 33-39.

Feldhusen, J. F. (1997). Educating teachers for work with talented youth. *Handbook of gifted education*, 2, 547-552.

Hollingsworth, L. S. (1942). Children above 180 IQ, Stanford-Binet; origin and development.

Gallagher, J. J. (1996). A critique of critiques of gifted education. *Journal for the Education of the Gifted*, 19(2), 234-249.

Gallagher, S. (1999). An exchange of gazes. In J. L. Kinchloe, S. R. Steinberg, & L. E. Villeverde (Eds.), *Rethinking intelligence* (pp. 69-84). New York: Routledge.

Gallagher, S. (2003). Issues and challenges in the education of gifted students. In N.

Galton, F. (1869). *Hereditary genius*. London, England: MacMillan.

Gonder, P. O., & Hymes, D. (1994). *Improving School Climate & Culture*. AASA Critical Issues Report No. 27. American Association of School Administrators, 1801 N. Moore Street, Arlington, VA 22209-9988.

Graffam, B. (2006). A case study of teachers of gifted learners: Moving from prescribed practice to described practitioners. *Gifted Child Quarterly*, 50(2), 119-131.

Gül, Ş., & Sözbilir, M. (2015). Fen ve matematik eğitimi alanında gerçekleştirilen ölçek geliştirme araştırmalarına yönelik tematik içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178).

Gürültü, E., & Alcı, B. (2020). Üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde fırsat eşitliği bağlamında öğrenci ve veli görüşleri. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(24), 2413-2442.

Heuser, B. L., Wang, K., & Shahid, S. (2017). Global Dimensions of Gifted and Talented Education: The Influence of National Perceptions on Policies and Practices. *Global Education Review*, 4(1), 4-21.

Hirschi, T. (2017). *Causes of delinquency*. Routledge.

Hoy, W. K., Tarter, C. J., & Kottkamp, R. B. (1991). *Open schools, healthy schools: Measuring organizational climate*. (No Title).

Hoy, W. K. (2003). An analysis of enabling and mindful school structures: Some theoretical, research and practical considerations. *Journal of Educational Administration*, 41(1), 87-109.

Kaya, N.G (2022). Yetenekli Öğrencilerin Öğretmenlerine Yönelik Etkili Sınıf Yönetimi Yeterlilikleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 (82) , 572-583.

Kline, P. (1994). *An Easy Guide To Factor Analysis*:. New York: Routledge.

Lassig, C. (2009). Teachers' attitudes towards the gifted: The importance of professional development and school culture. *Australasian Journal of Gifted Education*, 18(2), 32– 42.

MacNeil, A. J., Prater, D. L., & Busch, S. (2009). The effects of school culture and climate on student achievement. *International Journal of leadership in Education*, 12(1), 73-84.

Metin, N. & Dağlıoğlu, E. (2004). *Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen rolü. I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi: 2*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

Megay-Nespol, K. (2001). *Beliefs and attitudes of novice teachers regarding instruction of academically talented learners*. *Roeper Review*, 23, 178-182.

Miller, B. (1933). *The Curriculum of the Palaca School of the Turkish Sultans*, Macdonald Presentation Vol.

N, A., & Atalmış, E. (2022). Öğretmenlerin Eğitime İnanma Düzeyleri ile İşe Bağımlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki: Kahramanmaraş İli Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 81-100. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.981999>.

Peterson, J. S., & Ray, K. E. (2006). Bullying among the gifted: The subjective experience. *Gifted Child Quarterly*, 50(3), 252-269.

Piirto, J. (1999). *Talented children and adults: Their development and education*. Upper Saddle River, NJ: Merrill.

Renzulli, J. S. (1986). The three-ring conception of giftedness: A develop mental model for creative productivity. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of gifiedness* (pp. 53-92). Cambridge, England: Cambridge University Press.

Resch, C. (2014). National policies and strategies for the support of the gifted and talented in Austria. *CEPS Journal: Center for Educational Policy Studies Journal*, 4(3), 9–30

Robins, J. H. (2010). *An explanatory history of gifted education: 1940-1960* (Doctoral dissertation). Retrieved from <https://baylor-ir.tdl.org/baylor-ir/handle/2104/7946>

Sak, U. (2014). *Üstün zekâlılar özellikleri tanımlanmaları eğitimleri*, Ankara: Vize.

Sak, U. (2014). *Yaratıcılık, Gelişimi ve Geliştirilmesi*. (1.Baskı). Ankara: Vize Yayınevi.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research online*, 8(2), 23-74.

Sezgin, F. ve Sönmez, E. (2018). Örgüt Kültürü ve İklimi Çalışmalarının Sistemik İncelemesi: Bir İçerik Analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 257-275. DOI: 10.17679/inuefd.330928

Shaunessy, E., Suldo, S. M., Hardesty, R. B., & Shaffer, E. J. (2006). School Functioning and Psychological Well-Being of International Baccalaureate and General Education Students A Preliminary Examination. *Journal of Secondary Gifted Education*, 17(2), 76–89. <https://doi.org/10.4219/jsge-2006-683>

Siegler, R. S. (1992). The other Alfred Binet. *Developmental Psychology*, 28, 179-190. doi:10.1037/0012-1649.28.2.179

Şenel, T., & Buluç, B. (2016). İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 9(4), 1-12.

Tabachnick BG, Fidell (2013) LS. *Using Multivariate Statistics*. 6th ed. Boston: Pearson;. p. 113

Tabachnick and Fidell, 2013 B.G. *Tabachnick, L.S. Fidell Using Multivariate Statistics* (sixth ed.)Pearson, Boston (2013)

Taylor, T., & Milton, M. (2006). Preparation for teaching gifted students: An investigation into university courses in Australia. *Australian Journal of Gifted Education*, 15(1), 25–31.

Toth, N.W.(1999). Gifted Education: A Critical Discussion.

Turgut, M. F., & Baykul, Y. (2015). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Tzuriel, D., Bengio, E., & Kashy-Rosenbaum, G. (2011). Cognitive Modifiability, Emotional–Motivational Factors, and Behavioral Characteristics Among Gifted Versus Nongifted Children. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, 10(3), 253-279.

VanTassel-Baska, J. (1997). Excellence as a standard for all education. *Roeper Review*, 20(1), 68–72. <http://dx.doi.org/10.1080/02783199709553843>

Vaivre-Douret,(2011). L. Developmental and Cognitive Characteristics of “High-Level Potentialities”(Highly Gifted) Children. *International Journal of Pediatrics*.

Vaivre-Douret, L. (2004). Les caractéristiques développementales d'un échantillon d'enfants tout venant «à hautes potentialités»(surdoués): suivi prophylactique. *Neuropsychiatrie de l'enfance et de l'adolescence*, 52(3), 129-141.

Webb JT, Amend ER, Webb NE, et al. (2005) *Misdiagnosis and Dual Diagnoses of Gifted Children and Adults with ADHD, Bipolar, OCD, Asperger's, Depression, and other Disorders*. Scottsdale, AZ: Great Potential Press.

Weyringer, S. (2013). Gifted education in Austria. *Journal for the Education of the Gifted*, 36, 365–383.

White, S. (2000). Conceptual foundations of IQ testing. *Psychology, Public Policy, and Law*, 6(1), 33-43. doi:10.1037/1076- 8971.6.1.33

Wolf, T. H. (1973). Alfred Binet. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Yazıcı, Ş. (2020). *Örgüt ve Okul İklimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Arzu Çağlar

Doğum Yeri:

Doğum Tarihi:

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Matematik, Fen Edebiyat Fakültesi, Çukurova Üniversitesi, 1999

Yüksek Lisans Öğrenimi: Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Akdeniz Üniversitesi,
2021. (Tezsiz YL)

Yüksek Lisans Öğrenimi: Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Akdeniz Üniversitesi,
2023.

Bildiği yabancı diller: İngilizce (Yök Dil:58,75)

BİLİMSEL FAALİYETLER

Bildiriler

Çağlar, A. (2022), Bilsem Öğrencileri Ve Örgün Eğitime Devam Eden Öğrencilerin Üst
Düzey Matematik Becerileri Test Puanlarının Karşılaştırılması, Educongress, 17-19 Kasım,
Antalya, Türkiye

Çağlar, A., Demirel, H., Dere, A.T., Dirlik, G., Küçük, Z.S., Toros, T. ve Yıldız, D. (2023). “(...)’nın Son Kalan Problemi”, Bilim Armonisi Uluslararası Gençlik Kongresi, 9 Şubat – 11 Şubat, 2023, Antalya, Türkiye

Avcı, S., Çağlar, A. ve Eroğlu, H. (2023), Bir Permütasyon Problemi Üzerinden Bir Düzensiz Dizilişin Düzenleştirilmesi, Yollarının ve Özelliklerinin İncelenmesi, Bilim Armonisi Uluslararası Gençlik Kongresi, 9 Şubat – 11 Şubat, 2023, Antalya, Türkiye

Çağlar, A., Eski, İ., Aytar, C. ve Kaya, E., (2023), Şifreleme Öğreniyorum, Bilim Armonisi Uluslararası Gençlik Kongresi, 9 Şubat – 11 Şubat, 2023, Antalya, Türkiye

Avcı, S., Çağlar, A. Çakmak, E. K. ve Kınay, Ö. (2023), Para Problemi ve Dinamik Programlama ile Asimetrik Şifreleme, Bilim Armonisi Uluslararası Gençlik Kongresi, 9 Şubat – 11 Şubat, 2023, Antalya, Türkiye

Dergi Yazısı

Yılmaz, A. (1999), Dünyanın En Güzel Ön Yargısı; Matematik Önyargısı, Matematik Dünyası, (Nisan, 1999).

İŞ DENEYİMİ

Matematik Öğretmeni

1999-2000 MEB Sinop Durağan Lisesi

2000-2005 MEB Sinop Bilim ve Sanat Merkezi

2005-2006 MEB Ankara Abidinpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

2006-2008 MEB Adana İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

2008-2009 MEB Adana Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

2011-2011 MEB Adana İhsan Sabancı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

2011-2014 MEB Antalya Akdeniz Anadolu Lisesi

2014- MEB Antalya Bilim ve Sanat Merkezi

İLETİŞİM

EKLER

EK- 1. Çalışmanın Ölçek Geliştirme Aşaması Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulu İzin Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 04.04.2023-615991

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 03.04.2023

TOPLANTI SAYISI : 08

KARAR SAYISI : 181

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. Bayram BIÇAK**'ın danışmanlığını, **Arzu ÇAĞLAR**'ın araştırmacılığını üstlendiği, "*Bilim ve Sanat Merkezi İklim Ölçeği: Antalya İli Örneği*" konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvuruca ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Sibel MEHTER AYKIN

Üye
Prof. Dr.
Ebru İÇİGEN

Üye
Prof. Dr.
Nurşen ADAK

Üye
Prof. Dr.
Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM

Üye
Prof. Dr.
Taner KORKUT

Üye
Prof. Dr.
Gökhan AKYÜZ

EK-2. Çalışmanın Ölçek Geliştirme Aşaması Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 25.04.2023-629685

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-98057890-605.01-74925558
Konu : Araştırma Uygulama İzni
Arzu ÇAĞLAR

25.04.2023

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 11/04/2023 tarih ve 618620 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Arzu ÇAĞLAR'ın "Bilim ve Sanat Merkezli İklim Ölçeği: Antalya İli Örneği" isimli tez araştırmasını İlimiz Bilim Sanat Merkezlerindeki yönetici, öğretmen ve öğrencilerine yönelik uygulama isteği ile ilgili yazınız Müdürlüğümüz ARGE Birimi Değerlendirme ve İnceleme Komisyonunca incelenmiş; "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama 2020/2 Genelgesi" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 17/04/2023 tarih ve 74553042 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

İlgili genelgenin 28. Maddesi gereğince, sonuç raporunun bir örneğinin CD ortamında (başvuru sahibinin ekte örneği bulunan dilekçe ile) Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda; Gereğini arz ederim.

Fatma Zeynep ŞERAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

- 1- Onay ve ekleri (9 sayfa)
- 2- Dilekçe Örneği (1 sayfa)

Adres : Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. No:59
Muratpaşa / Antalya
Telefon No : 0 (242) 238 60 00

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Mustafa KÖÇÜKARA Dahili (132)
Unvan : Teknisyen

EK-3. Çalışmanın Ölçek Geliştirme Aşaması Yönetici Ve Öğretmen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (1)

1. BİLSEM ÖĞRENCİ SEÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİZİ BİR KAÇ CÜMLE İLE BELİRTİR MİSİNİZ?
(Doğru ya da yanlış hususlar, yöntem, kapsam, uygulama düzeyi v.s.)

- Öğrenci seçiminin doğru yapılmadığı düşüncesindeyim.
- Kontenjan uygulanmamıştır.
- Tanıtım sürecinde devam etmemiştir.
- Görsel sanatlar bilimsel yerel komisyonlara devam etmemiştir.

2. BİLSEM ÖĞRETMENİ OLARAK ÖĞRENCİLERİNİZE VERECEĞİNİZ EĞİTİMDE HANGİ HEDEFLER ÖNCELİKLİ YER ALIYOR?
(Bilsem eğitim öğretim programları, öğrencinin ihtiyaçları, içinde bulunulan zamanın koşullarına uygun yeni teknik ve yöntemler v.s.)

- Uzun vadede görsel okur-yazar olmalarını hedeflemekteyim.
- Proje odaklı eğitime berraklıkla katılmıyorum.
- Yabancıları öğren bulmuyorum. Çocukları sokaklara çıkartarak etkilemekten başka bir işe yaramıyor.

3. YARATICILIK HAKKINDA DÜŞÜNCELERİNİZ NELERDİR?

- Yaratıcılık insanı doğrudur. ve en üst düzeydedir.
- Öğrencilere bilgi yüklemek yerine yaratıcılığa ve düşünmeye sevk edilmesinden yanaaym.

4. BİLSEMDE ÖĞRETMENLERİN KENDİLERİNİ DAHA ÇOK GELİŞTİREBİLMESİ İÇİN ÖNERİLERİNİZ NELERDİR?

- Hizmet içi eğitim kurs ve seminerlerinin verilmesi...
- Çok okumak, okumak, okumak
- Görmek, sorgulamak, tartışmak.
- Bilim ve sanatın yolunda yürümek

Not: parantez içinde verilen hatırlatıcılar sadece yol gösterici niteliktedir. Yazacaklarınız

EK- 4. Çalışmanın Ölçek Geliştirme Aşaması Yönetici Ve Öğretmen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu (2)

1. BİLSEM ÖĞRENCİ SEÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİZİ BİR KAÇ CÜMLE İLE BELİRTİR MİSİNİZ?

(Doğru ya da yanlış hususlar, yöntem, kapsam, uygulama düzeyi v.s.)

San yıllarda seçimlerde biraz sorun olduğunu düşünüyorum. Gelen öğrenci kalitesinde düşme gözlenmektedir. Ayrıca Zetay ile bağlantı indirgenmiş seçim yapılmasında doğru bulmuyorum. Her bir anında bir kurum seçimine olamaz doğru değil.

2. BİLSEM ÖĞRETMENİ OLARAK ÖĞRENCİLERİNİZE VERECEĞİNİZ EĞİTİMDE HANGİ HEDEFLER ÖNCELİKLİ YER ALIYOR?

(Bilsem eğitim öğretim programları, öğrencinin ihtiyaçları, içinde bulunulan zamanın koşullarına uygun yeni teknik ve yöntemler v.s.)

Yaptığımız eğitimlerde hula gelen teknolojiyi yetkinleştirmek adına içinde bulunduğumuz koşulları ve geleceğin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmuyoruz.

3. YARATICILIK HAKKINDA DÜŞÜNCELERİNİZ NELERDİR?

Yaratıcılık dünyaya gelen öncel çevre ile şekillenen bir olgudur. Uluslararası yapıda çalışmalarla Zetay ile doğrudan bir ilişki bulunmamaktadır. Ancak bizim Zetay olduğunu okullarda Zetay ile bağlantılı olduğu için kesin bilgi bulunmamaktadır. Çevresel uyumculuğu çeşitli olmaları ve kişinin bilimsel süreçleri öğrenmek için bu bölümü

4. BİLSEMDE ÖĞRETMENLERİN KENDİLERİNİ DAHA ÇOK GELİŞTİREBİLMESİ İÇİN ÖNERİLERİNİZ NELERDİR?

Öğretmenin en büyük yeteneği yaratması olması ve çevreye sergülayarak becerilmesidir. Çağı takip edebilmesi için uluslararası platformlarda faydalama, gerekmektedir. Ayrıca içinde bulunan öğretmenlerde bireyleri olumlu yönde düşünür yönde etkiler. Bilim insanları ile bul bul zaman geçirilmelidir. Önerim

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir. Tezimin Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐

12 / 01 / 2024

Arzu Çağlar

EK-6: Bilim Ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği Uzman Görüş Formu

Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği Uzman Görüş Formu

Değerli Uzman,

Bu form, Bilim ve Sanat Merkezi'nin okul ikliminin Antalya ili örneği çerçevesinde oluşturulmasına ilişkin yürütülen ölçek geliştirme çalışması için sizin görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. Formda 49 madde öğrenci ve 50 madde yönetici ve öğretmen için hazırlanmıştır. Tahmini 20 dakikanızı alacaktır. Sizden istenen hiçbir maddeyi boş bırakmadan ilgili maddeye ilişkin görüşlerinizi aktarmanızdır. Bu bağlamda, ölçek kapsamında kalmasını istediğiniz madde için “yeterli”, belli değişiklikler öngörerek kalmasını düşündüğünüz madde için “geliştirilmeli”, ölçekte bulunmasının uygun olmayacağını düşündüğünüz madde içinse “yetersiz” kısmını işaretlemenizdir. Ayrıca “geliştirilmeli” ve “yetersiz” gördüğünüz maddelere ilişkin açıklama kısmına nedenlerini ve önerilerinizi yazmanız beklenmektedir. Bu çalışmaya yaptığınız çok değerli katkıdan dolayı bilim ve alanımız adına size minnettarız. Çalışma ekibi adına size sağlıklı günler diler, çalışmalarınızda kolaylıklar dileriz. İhtiyaç halinde aşağıdaki adresten iletişime geçebilirsiniz. Saygılarımla.

Arzu ÇAĞLAR

Akdeniz Üniversitesi Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı

NO	MADDE	MADDE DEĞERLENDİRME DÜZEYİ			AÇIKLAMA
		YETERLİ	GELİŞTİRİLMELİ	YETERSİZ	
	Eğitim ve Öğretimin Niteliği İçeriği ve İşleyişi				
1.	Uyum, Destek Eğitimi, Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme (BYF), Özel Yetenekleri Geliştirme (ÖYG), Proje Üretimi/Yönetimi Programlarının amacını biliyorum.				
2.	Destek eğitim programında iletişim, işbirliği, grupla çalışma, öğrenmeyi öğrenme, problem çözme, bilimsel araştırma, v.b. etkinlikleri yapılması programın amacını anlamama yardımcı oldu.				
3.	ÖYG ile alanıma/alanlarıma yönelik bilimsel ve sanatsal etkinlik temelli çalışmalar sayesinde yetenekli/üstün yetenekli yönlerimi geliştirme imkânı buldum.				
4.	Proje programı kapsamında yürütülen etkinlikler sayesinde yetenekli/üstün yetenekli yönlerimi geliştirme imkânı buldum.				
5.	Merkezimizde aldığım eğitim doğru bilgiye ulaşma ve o bilgiyi kullanma konusunda bana yardımcı oluyor.				
6.	Merkezimizde kendi ilgi alanımız dışında kalan derslere girmemiz teşvik ediliyor.				
7.	Merkezimizde öğrendiğim bilgilerle problemlere farklı bakış açılarıyla yaklaşabiliyorum.				
8.	Merkezimizde yetenek alanımda proje yapacağım ortamlar sağlanmaktadır.				
9.	Merkezimizde projelerin konusunu öğretmenlerimizle birlikte belirliyoruz.				
10.	Merkezimizde öğretmenlerimiz projelere öğrenci seçerken farklı öğrencilere fırsat tanıyarak her birimize çalışma olanağı sunuyorlar.				

11.	BİLSEM’de öğrendiğim bilgiler günlük hayatta karşılaştığım kimi problemlere çözüm üretebilmemde bana yardımcı olmaktadır.				
12.	BİLSEM yaz veya kış okullarına BİLSEM öğrencileri dışında katılımın olması BİLSEM öğrencilerinin performansını olumsuz etkiliyor.				
13.	BİLSEM’de genel yetenek alan öğrencilerinin ek sanatsal faaliyetlere de katılmaları teşvik edilir.				
14.	BİLSEM’e başlamadan önce kendimi yetenekli gördüğüm alanın aslında o olmadığını BİLSEM’de aldığım eğitim programlarından sonra anladım.				
15.	BİLSEM’de proje temelli ulusal ve uluslararası yarışmalara katılmaları teşvik edilir.				
	Öğretmen				
16.	Merkezimizde öğretmenlerime alanları ile ilgili soru sorduğumda her zaman tatmin edici cevaplar alabiliyorum.				
17.	Merkezimizde öğretmenlerimiz alanlarındaki son gelişmeleri takip ederek bizimle paylaşmaktadırlar.				
18.	Merkezimizde öğretmenlerimiz araştırma konularımızla ilgili yardım alabilmemiz için gerektiğinde alan uzmanlarıyla görüşmemizi sağlıyorlar.				
19.	Merkezimizde öğretmenlerimiz araştırma konularımızla ilgili olarak gerektiğinde diğer kurumların çalışma olanaklarından (laboratuvar, kütüphane vb.) yararlanmamızı sağlıyorlar.				

20.	Merkezimizde öğretmenlerimiz kimi teknikleri kullanarak yaratıcı fikirler bulmamız konusunda bizi destekliyorlar.				
21.	Öğretmenlerimiz BİLSEM çatısı altında uygulanan programların amaçları ve kazanımları hakkında bizi düzenli olarak bilgilendiriyorlar.				
22.	Merkezimizdeki öğretmenlerin ders anlatma şekillerinin daha kapsamlı ve daha açıklayıcı olduğunu düşünüyorum.				
23.	Okulumdaki öğretmenlerin BİLSEM'deki öğretmenlerim olmasını isterdim.				
24.	Merkezdeki öğretmenlerimiz güler yüzlü ve ilgili.				
	Sosyal Onay				
25.	BİLSEM öğrencisi olmam dolayısıyla çevremdeki insanlar tarafından takdir ediliyorum.				
26.	BİLSEM öğrencisi olduğum için başarılı olmam konusunda ailemin baskısıyla karşılaşıyorum.				
27.	BİLSEM öğrencisi olmam dolayısıyla okulumdaki öğretmenlerim tarafından zaman zaman performansımın üstünde başarılı olmam bekleniyor.				
28.	Bilsem öğrencisi olmam dolayısıyla okuldaki arkadaşlarımdan iğneleyici ve alaycı ifadeleriyle karşılaşıyorum.				
	Okul Ortamı				
29.	Merkezimizin bahçesi diğer okullardan farklı tasarlanmıştır.				

30.	BİLSEM binamız diğer okul binaları gibi değil; gerek içi gerekse dışı farklı ve güzel.				
31.	Merkezimiz dersliklerinde benden önce burada eğitim alan öğrencilerin çalışmalarını görmek motivasyonumu artırıyor.				
32.	Merkezimizde başarılarımızı gösteren flamlar, kupalar, onur belgeleri ve ödüller gibi nesnelerin varlığı başarıma konusunda beni de motive ediyor.				
33.	BİLSEM çatısı altındaki başarılarımız beni gururlandırıyor.				
34.	Merkezimizde derslik duvarlarının eğitimi destekleyici görsellerle donatılması beni motive ediyor.				
35.	Merkezimiz dersliklerinin alan büyüklüğü yeterlidir.				
36.	Merkezimiz dersliklerindeki ders materyalleri bence yeterli.				
37.	Merkezimiz laboratuvarlarında her türlü deney için gerekli ekipmanı bulup deneylerimizi sorunsuz yapıyoruz.				
38.	Merkezimizde ders araç ve gereçlerine zarar verdiğimizde her zaman anlayışla karşılanıyoruz.				
39.	Merkezimizde derslerin işleniş biçimi okuldaki derslere göre çok daha verimli.				
40.	Okulumdaki dersler merkezimizdekinden daha zevkli geçiyor.				
41.	Merkezimiz kütüphanesinde alanımla ilgili yeterli yayına ulaşabiliyorum.				

42.	BİLSEM’de her yıl TÜBİTAK bilim etkinlikleri, sergi ya da fuarlarının yapılması bana ilgi alanımda yapılan çalışmaları görme fırsatı veriliyor.				
43.	BİLSEM’de öğrendiğim bilgiler sayesinde bir ürün ortaya koyabileceğim ve yaratıcı fikirler geliştirebileceğime olan inancım arttı.				
44.	BİLSEM’deki arkadaşlarımla arasında kendimi okuldaki arkadaşlarıma göre daha güvenli ve mutlu hissediyorum.				
45.	Merkezimizde düşüncelerimi kolaylıkla ve rahatlıkla ifade edebiliyorum.				
46.	Merkezimizde kimse bana ne istediğimi yahut ne yapmak istediğimi sormuyor.				
47.	Merkezimizde danışman öğretmenimle düzenli olarak görüşebiliyor ondan yardım alabiliyorum.				
48.	BİLSEM rehberlik birimi bizler ve ailelerimiz için düzenli olarak rehberlik hizmeti vermektedir.				
49.	Ailem BİLSEM’de düzenlenen etkinliklere katılmaktan her zaman memnuniyetlerini dile getirirler.				

NO	MADDE	MADDE DEĞERLENDİRME DÜZEYİ			AÇIKLAMA
		YETERLİ	GELİŞTİRİLMELİ	YETERSİZ	
	Eğitim ve Öğretimin Niteliği İçeriği ve İşleyişi				
1.	Merkezimizde eğitim öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandıracak niteliktedir.				
2.	Merkezimizde öğrencilerin ilgi ve becerileri doğrultusunda bireysel eğitim verilmektedir.				
3.	Merkezimizde verilen eğitim öğrencilerde bilimsel düşünmeyi teşvik edici niteliktedir.				
4.	Merkezimizde verilen eğitim öğrencilere bilimsel düşünmeyi kazandıracak niteliktedir.				
5.	Merkezimizde eğitim öğrencilerde yaratıcı düşünmeyi teşvik edici niteliktedir.				
6.	Merkezimizde uygulanan eğitim programları öğrencilerin okullarında uygulanan eğitim programını tamamlayıcı niteliktedir.				
7.	Merkezimizde öğrencilerin üst düzey zihinsel ve akademik becerileri kazanmalarını sağlayacak şekilde ilgi, yetenek ve potansiyelleri dikkate alınarak eğitim verilmektedir.				
8.	Merkezimizde uygulanan programlarla öğrencilere beceri ve yaratıcılık potansiyelleri erken yaşta fark ettirilir.				
9.	Milli Eğitim Bakanlığının BİLSEM'lerde görevli öğretmenlerin mesleki gelişimi için düzenlediği ve ülkemizin deneyimli kurum ve kuruluşlarının				

	desteğiyle yürütüldüğü programların kapsamı yeterli ve çağın gereklerine uygundur.				
10.	BİLSEM’lerde etkinliklerin öğrencilere bilgi yüklemekten çok onları dğnmeye sevk edecek nitelikte planlanması yapılmıştır.				
	Vizyon				
11.	BİLSEM’lerde öğrencilerin proje üretmeleri için eğitmenleri tarafından daha çok zaman ve emek harcamaları gerekmektedir.				
12.	BİLSEM’lerde hedeflenen akademik becerilerin öğrencilere kazandırılması için bilim dünyasından daha çok destek alınması gerekir.				
13.	Eğitim programlarının uygulamasında niversiteler ve ilgili kurumlarla yapılan sanatsal ve kültürel işbirliği protokolleri yeterli düzeyde işlemektedir.				
14.	Merkezimizde ğretmenlerin akademik bilgi ve birikimleri için yeterince teşvik edici ve motive edici ortam sağlanmaktadır.				
15.	Olası gelişen yeni durumlarda merkezimizi söz konusu bu yeni duruma hazırlamak için inisiyatif kullanabilir, açık ve net kararlar alabilirim.				
16.	Risk alma bilinci merkezimizde bir değer olarak kabul edilir.				
	Yaratıcılık				
17.	Yaratıcılık eğitim yoluyla kazandırılabilir bir niteliktedir.				
18.	Yeni bir ürün ortaya koyabilmek yaratıcı çalışmanın önemli sonuçlarından biridir.				

19.	Deneyimlenmiş ve doğru sonuçlar alınmış yolların öğretilmesi yaratıcılıktan önce gelmelidir.				
20.	Olası sonuçlarından etkileneceğim bir problemin üzerinde çalışmayı tercih ederim.				
21.	Her zaman bildiğim ve tecrübe ettiğim yol/yöntemi tercih ederim.				
22.	Zekâ oyunları ilgimi çeker.				
23.	Disiplinler arası bağlantılar kurarak öğrencilerime farklı bakış açıları kazandırabileceğime inanıyorum.				
24.	Toplumun genelinden daha farklı yeteneklerimin olduğunu düşünüyorum.				
25.	Derslerimde yeni ve farklı etkinlikleri yapmak hoşuma gider.				
26.	BİLSEM’lerde ders öğretim yöntemlerinin esnekliği ve konuların ihtiyaç yahut potansiyele göre değişebilmesi hoşuma gidiyor.				
Öğrenci ve Öğretmen Seçimine İlişkin Algılar					
27.	BİLSEM’e kaydı yapılacak öğrencilerin tanımlanmasına ilişkin gözlem formları öğretmenlerince yeterli özen ve hassasiyet gözetilerek doldurulmaktadır.				
28.	Sanat alanı öğrenci seçme sınavı ölçme maddelerinin yerel komisyonlarca hazırlanması daha sağlıklı sonuçlar alınması bakımından önemli ve gereklidir.				
29.	BİLSEM seçme sınavlarının ilk aşamasından son aşamasına kadar kimi güvenlik sorunlarının ve açıklarının olduğunu düşünüyorum.				

30.	BİLSEM'e öğretmen seçiminde Millî Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğüyle ve bu genel müdürlükçe belirlenen atama ölçütlerine uygun olarak hareket edildiğini düşünüyorum.				
31.	BİLSEM'e yönetici seçiminde Millî Eğitim Bakanlığı İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğüyle ve bu genel müdürlükçe belirlenen atama ölçütlerine uygun olarak hareket edildiğini düşünüyorum.				
	Okul Ortamı				
32.	Merkezimiz birimleri arasında işbirlikçi bir çalışma ortamı vardır.				
33.	Merkezimizde öğretmenlerle öğrenciler arasında saygı ve sevgi temeline dayalı bir ilişki biçiminin varlığı kurum kültürü haline gelmiştir.				
34.	Merkezimiz öğrencilerinin kendi aralarında saygı ve sevgi temeline dayalı bir ilişki biçimi kurum kültürü haline gelmiştir.				
35.	Merkezimizde öğretmenlerle idari kadrolar arasında saygı ve sevgi temeline dayalı bir ilişki biçiminin varlığı kurum kültürü haline gelmiştir.				
36.	Merkezimiz öğretmenleriyle ve idari kadroları arasında ortak hedefler ve çalışmalar konusunda tam bir uyum sağlanabilmektedir.				
37.	Merkezimizde öğretmenlerin ortak zaman ve mekân paylaşımı için ihtiyaç duyulan ortam sağlanmıştır.				
38.	Merkezimizde derslikler yürütülen özel eğitimin amacına uygun zenginleştirici görsellerle donatılmıştır.				
39.	Merkezimizde dersliklerin donanım alt yapısı çağın				

	ihtiyaçlarına uygundur.				
40.	Merkezimiz dersliklerinde bulunan ders materyalleri orada yürütülen dersin bütün ihtiyaçlarını karşılayacak düzeydedir.				
41.	Merkezimizde dersliklerin alanları yeterlidir.				
42.	Merkezimizde laboratuvar benzeri özel dersliklerde kullanılan malzeme ve ekipmanlar yeterli düzeydedir.				
43.	Çalışanların riskten kaçınmaları, değişime karşı direnç göstermeleri, yeni projelerde sorumluluk almaktan kaçınmaları merkezimizde görülen önemli problemlerden birkaçıdır.				
44.	Merkezimizde eğitmen başına düşen ğrenci sayısı ğretmen verimliliğini etkileyecek düzeyi aşmamaktadır.				
45.	Merkezimizde uygulanan programların ğrenci merkezli olmasına dikkat edilmektedir.				
46.	BİLSEM’lerin üstün yetenekliler dışında öğrencilere açılması özel yetenekli öğrencilerin kendi okullarında yaşadıkları mağduriyetin BİLSEM’lerde de devam etmesi anlamına gelecektir.				
47.	Merkezimizde ortaya çıkan yeni durumlar ve koşullar karşısında inisiyatif kullanmamıza olanak tanınmaktadır.				
48.	BİLSEM çatısı altında başarılı çalışmaların yapılması eğitmenlerin görüşlerinin daha çok dikkate alınması ile mümkündür.				
49.	BİLSEM’lerde öğretmenlerin özlük hakları yeterli düzeyde korunup kollanmaktadır.				

50.	BİLSEM çalışanlarından gelen özlük haklarının iyileştirilmesi talepleri Bakanlığın yetkili birimlerince dikkate alınarak zamanında ve olumlu yönde dönüşlerle çözülmektedir.				
-----	--	--	--	--	--

EK-7: Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği**BIOI**

İFADELER		Katılma Dereceniz				
		1 2 3 4 5				
		←————→				
1.	Merkezde eğitim öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandıracak niteliktedir.	1	2	3	4	5
2.	Merkezde öğrencilerin ilgi ve becerileri doğrultusunda bireysel eğitim verilmektedir.	1	2	3	4	5
3.	Merkezde verilen eğitim öğrencilerde bilimsel düşünmeyi teşvik edici niteliktedir.	1	2	3	4	5
4.	Merkezde verilen eğitim öğrencilere bilimsel düşünmeyi kazandıracak niteliktedir.	1	2	3	4	5
5.	Merkezde eğitim öğrencilerde yaratıcı düşünmeyi teşvik edici niteliktedir.	1	2	3	4	5
6.	Merkezde öğrencilerin üst düzey zihinsel ve akademik becerileri kazanmalarını sağlayacak şekilde ilgi, yetenek ve potansiyelleri dikkate alınarak eğitim verilmektedir.	1	2	3	4	5
7.	Merkezde uygulanan programlarla öğrencilere beceri ve yaratıcılık potansiyelleri erken yaşta fark ettirilir.	1	2	3	4	5
8.	BİLSEM’e kaydı yapılacak öğrencilerin tanılanmasına ilişkin gözlem formları öğretmenlerince yeterli özen ve hassasiyet gözetilerek doldurulmaktadır.	1	2	3	4	5
9.	BİLSEM’e öğretmen seçiminde MEB İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğüyle ve bu genel müdürlükçe belirlenen atama ölçütlerine uygun olarak hareket edildiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5

10.	BİLSEM'e yönetici seçiminde MEB İKGM ve bu genel müdürlükçe belirlenen atama ölçütlerine uygun olarak hareket edildiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
11.	BİLSEM'lerde öğretmenlerin özlük hakları yeterli düzeyde korunup kulanmaktadır.	1	2	3	4	5
12.	Merkezde öğretmenlerin akademik bilgi ve birikimleri için yeterince teşvik edici ve motive edici ortam sağlanmaktadır.	1	2	3	4	5
13.	Merkezde derslikler yürütülen özel eğitimin amacına uygun zenginleştirici görsellerle donatılmıştır.	1	2	3	4	5
14.	Merkezde dersliklerin donanım alt yapısı çağın ihtiyaçlarına uygundur.	1	2	3	4	5
15.	Merkezin dersliklerinde bulunan ders materyalleri orada yürütülen dersin bütün ihtiyaçlarını karşılayacak düzeydedir.	1	2	3	4	5
16.	Merkezde dersliklerin alanları yeterlidir.	1	2	3	4	5

EK-8: Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği**BIOII**

İFADELER		Katılma Dereceniz				
		1 2 3 4 5				
						
1.	BİLSEM’de bilimsel ve sanatsal etkinlik temelli çalışmalar sayesinde yetenekli/üstün yetenekli yönlerimi geliştirme imkânı buldum.	1	2	3	4	5
2.	Proje programı kapsamında yürütülen etkinlikler sayesinde yetenekli/üstün yetenekli yönlerimi geliştirme imkânı buldum.	1	2	3	4	5
3.	Merkezde öğrendiğim bilgilerle problemlere farklı bakış açılarıyla yaklaşabiliyorum.	1	2	3	4	5
4.	BİLSEM’de öğrendiğim bilgiler sayesinde bir ürün ortaya koyabileceğim ve yaratıcı fikirler geliştirebileceğime olan inancım arttı.	1	2	3	4	5
5.	BİLSEM’de öğrendiğim bilgiler günlük hayatta karşılaştığım kimi problemlere çözüm üretebilmemde bana yardımcı olmaktadır.	1	2	3	4	5
6.	Merkezde yetenek alanımda proje yapacağım ortamlar sağlanmaktadır.	1	2	3	4	5
7.	Merkezde öğretmenlerimiz projelere öğrenci seçerken farklı öğrencilere fırsat tanıyarak her birimize çalışma olanağı sunuyorlar.	1	2	3	4	5
8.	Merkezde öğretmenlerime alanları ile ilgili soru sorduğumda tatmin edici cevaplar alabiliyorum.	1	2	3	4	5
9.	Merkezde öğretmenlerimiz alanlarındaki son gelişmeleri takip ederek bizimle paylaşmaktadırlar.	1	2	3	4	5

10.	Merkezde öğretmenlerimiz araştırma konularımızla ilgili yardım alabilmemiz için gerektiğinde alan uzmanlarıyla görüşmemizi sağlıyorlar.	1	2	3	4	5
11.	Merkezde öğretmenlerimiz kimi teknikleri kullanarak yaratıcı fikirler bulmamız konusunda bizi destekliyorlar.	1	2	3	4	5
12.	Öğretmenlerimiz BİLSEM çatısı altında uygulanan programların amaçları ve kazanımları hakkında bizi düzenli olarak bilgilendiriyorlar.	1	2	3	4	5
13.	Merkezde projelerin konusunu öğretmenlerimizle birlikte belirliyoruz.	1	2	3	4	5
14.	Merkezde başarılarımızı gösteren flamlar, kupalar, onur belgeleri ve ödülleri gibi nesnelerin varlığı başarıma konusunda beni de motive ediyor.	1	2	3	4	5
15.	BİLSEM’de öğrencilerin proje temelli ulusal ve uluslararası yarışmalara katılmaları teşvik edilir.	1	2	3	4	5
16.	Merkezde derslik duvarlarının eğitimi destekleyici görsellerle donatılması beni motive ediyor.	1	2	3	4	5
17.	BİLSEM’de her yıl TÜBİTAK bilim etkinlikleri, sergi ya da fuarlarının yapılması bana ilgi alanımda yapılan çalışmaları görme fırsatı veriliyor.	1	2	3	4	5
18.	Merkezde derslerin işleniş biçimi okuldaki derslere göre çok daha verimli.	1	2	3	4	5
19.	BİLSEM okul binamız diğer okul binaları gibi değil; gerek içi gerekse dışı güzel.	1	2	3	4	5

EK-9: İntihal Raporu

Bilim ve Sanat Merkezi Kurumsal İklim Ölçeği

Yazar : ARZU ÇAĞLAR Sayfa Sayısı : 77 Kelime Sayısı : 12920 Karakter Sayısı : 97861

ORJİNALLİK RAPORU

BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
%18	-	-	-

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	Ondokuz Mayıs Üniversitesi - Farklı cinsiyette bebeğe gebe kadınların çelişik duygulu cinsiyetçilik ile kendilerini algılayış düzeyleri arasındaki ilişki	<%1
2	Journal of Gifted Education and Creativity - Kızılçulu Science and Art Center' facilities, novelties, and internationalizations for gifted students with BUCA IMSEF competition: a case study	<%1
3	Trakya Eğitim Dergisi - . ÖZEL YETENEKLİLERİN TANILANMASINDA SINIF DÜZEYLERİNİN UZMAN GÖRÜŞLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASI	<%1
4	Gazi Üniversitesi - Otistik çocuklarda gıysi kullanımında karşılaşılan problemler	<%1
5	Bağımlılık Dergisi - İnternet Bağımlılığında Cinsiyet, Fiziksel Aktivite ve Yaşam Kalitesinin Tahmini Etkileri: Üniversite Öğrenci Örneklemleri	<%1
6	00000 - Artvin İlindeki Geleneksel Kırsal Meskenlerin Kültürel Miras Kaynağı Olarak Ele Alınması Ve Turizme Kazandırılması	<%1
7	Hacettepe Üniversitesi - Üstün zekâlı öğrencilere yönelik farklılaştırılmış matematik öğretiminin etkililiği: Bir meta-analiz çalışması	<%1
8	harowo.com - Internet Source	<%1
9	Yeditepe Üniversitesi - Yönetici ve öğretmen görüşleri çerçevesinde bilim ve sanat merkezlerinin yapısı ve yeniden yapılanması:İstanbul BİLSEM örneği	<%1
10	Gazi Üniversitesi - Bilim ve sanat merkezlerindeki (BİLSEM) laboratuvar yeterliliklerinin ve uygulamalarının değerlendirilmesi	<%1
11	Atatürk Üniversitesi - Değişim sürecinde ilköğretim okullarının etkili okul özelliklerine sahip olma düzeyleri (Erzurum ili örneği)	<%1
12	Amasya Üniversitesi - Bilim ve sanat merkezlerine devam eden öğrencilerin fen yeteneklerini okul iklimi ve akademik katılımın yordaması üzerine bir model çalışması	<%1